БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 77 (6512)
АПРЕЛИИН 17
ПЯТНИЦА
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

...ЭБЛЭЛЭЙ СИГНАЛНУУДТА ЁҺО ТЭДЫГЭЭР ХАНДАХАЯА БОЛИХО

Советскэ Союзай Коммунисти...кэ партиин XIX съездын түүхэ... шиидхэбэринүүд, «СССР-тэхи ...иализмын экономическа проблеүүд» гэжэ нүхэр И. В. ...линай сэсэн мэргэн зохёол ма...й орондо коммунизм байгуулхын ...өө тэмсэлэй эли тодо програм...ар советскэ арадые зэбсэгжүү...э.

Манай ороной экономико ба ...льтурые саашадань хүгжөөхэ та...ар партиин XIX съездын директивэнүүд соо харааалагдаһан гай...ишагта перспективэнүүд ажал...адай политическэ болон үйлэдбэриин эдэбхиие бүри ехээр дээ...лүүлээ. Коммунизм байгуулгада ...нэ амжалтануудые түйлахын ...лөө тэмсэхэдээ хүдэлмэришэд, ...лхознигууд болон интеллигент...д, советскэ бүхы хүнүүд өөһэ...нгөө зохёон байгуулхы үүсхэл ...гана, манай урагшаа дабшалга...һаад ушаруулдаг бүхы дутуу...дта эбсэшэгүйгөөр хандана. Дутуунуудта эбсэшэгүйгөөр хандал...ь юун дээрэһээ харагданаб гэ...э, тэдэнэр шүүмжэлэл ба өөры...э шүүмжэлгые, илангаяа доро...о гараһан шүүмжэлэлые зо...игой үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Пар...и хараа шугамые бодото хэрэг ...рэнь зүбөөр бэелүүлхые эрмэлзэн ...етскэ жиирэй хүнүүд, ажалай ...лективүүдэй гэшүүд, промыш...на предприятинуудай, колхозуу..., МТС-үүдэй, советскэ эмхи ...рааиуудай хүдэлмэридэхи ал... дутуунуудые элирүүлнэ. Эдэ ...уу дутуунууд тухай суглаанууд ...рэ, үйлэдбэриин зүблөөнүүд ...рэ тэдэнэр сэхэ хэлэнэ. Гадна, ...эр Сталинай хэлэһэнэй ёһоор ...ай партиин эгээл хүсэтэй, эгээл ...а зэбсэг болоһон большевист... хэблэлдэ, манай газетэнүүдтэ ...энэр өөһэдынгөө корреспонден...үүдые эльгээнэ.

Республиканска, аймагуудайшье ...тэнүүдэй хуудаһанууд дээрэ хү...мэришэд, колхознигууд болон ...еллигентнүүдэй олон тоото ...ьянууд, корреспонденцинүүд ... бүхэндэ толилогдоно. Тэрэнь ...ахын ба культурна байгуулал... элдэб участогуудтахи хэдэн ... дутуунуудые тон зүб зүйтэй...э элирхэйлнэ. Нэгэ зариманиинь ...мышленность ба транспортын ...им предприятинуудта хүдэлмэ...эдэй ажалай муугаар эмхидхэг...эг, тэдэнине культурна талаар ...гаха тухай анхарал багаар та...аг тухай, нүгөөдүүлынь зарим ...хозуудай малажалай фермэ...дтэ гурим тогтоогдоогүй, МТС-...тэ хүдөө ажахын машинануудые ...абарилга унжагайруулагдана, ...им клубууд, баниууд, магази...д гэхэ мэтэ муугаар хүдэлмэ...нэ гэжэ бэшэнэ.

Ажалшад бэшэг бэшэжэ редак...а хандахадаа тэдэнэй сигна...р зохихо хэмжээнүүд абтажа, ...уунууд усадхагдаха гэжэ найда.... Ингэжэ найдахань зүбтэй, хэм...энүүд абтажа, дутуунууд усад...даха ёһотой байна бшуу. Пар...на, советскэ болон ажахын ор...уудай анхаралтай хүтэлбэрилэг...д манайда олон. Тэдэнэр хэблэ...й сигналнуудые түргэнөөр ха...жа үзөөд, элирүүлэгдэһэн алдуу ...уунуудые усадхаха хэмжээнүү...е абадаг юм.

Тэхэ зуура, шүүмжэлхы сигнал...дта ёһо тэдыгээр, хойрог ноб...р хандажа, үнэндөө дороһоо ...аһан шүүмжэлэлые хабшадаг ...им хүтэлбэрилэгшэд үшөө бии. ...хтын аймагай Соведэй гүйсэдко...й түрүүлэгшэ нүхэр Перевало..., тэрэнэй орлогшо нүхэр Сиби...овай зүгһөө ажалшадай бэшэ...д болон гомодолнуудта хандал... энээнһээ ондоогоор сэгнэжэ болохогүй байна. Манай газетэдэ Кяхтын аймагай ажалшадай корреспонденцинүүд ходо толилогдожо байдаг. Кяхтын аймагай хэдэ хэдэн колхозуудай, МТС-үүд болон гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэридэхи ехэ алдуу дутуунууд тэдээн соо шүүмжэлэгдэнэ. Тэсэд эдэ сигналнуудта нүхэр Перевалов болон Сибиданов хамаагүйгөөр хандадаг, нюдэ балай шэхэ дүлии болоод һуудаг. Хэтэрхэдээ тэдэнэр эдэ алдуу дутуунуудые балартуулхые эрмэлзэдэг, тэдэнэй удхашанарые багадхаха гэжэ али болохоор оролдодог, ажалшадай бэшэгүүдээр хэмжээ абтаһан хэбэртэйгээр худал хуурмаг мэдээсэлнүүдые газетын редакцида болон дээдэ органуудта хүргэдэг байна.

Партиин Кяхтын айкомой бюро хадаа хэблэлэй сигналнуудта аймсоведэй гүйсэдкомой хүтэлбэрилэгшэдэй хойрогоор хандадаг тухай асуудалые тусгаар зүбшэн хэлсэжэ, тэдэндэ партийна шанга зэмэ үгөө, энэнь тон зүб байна.

Республикын партийна, советскэ болон ажахын органуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд хэблэлдэ толилогдоһон сигналнуудые оройдоошье анхардаггүй байһанаа сагааруулхын тулада элдэб шалтаг бэдэрдэг байха юм. Жэшээлхэдэ, Хориин аймагай «Улаан туяа» газетын уншагшын бэшэг байгша оной мартын 20-до манай газетэдэ толилогдоо һэн. Түрэлхи хэлэн дээрэ тон багаар бэшэнэ гэжэ уншагша газетын редакциие тон зүб шүүмжэлһэн байгаа. Энэ бэшэгые шалгажа үзөөд, тэрээн соо тэмдэглэгдэһэн дутуунуудые зайсуулха хэмжээнүүдые абаха гүйлтатайгаар партиин Хориин айкомой секретарь нүхэр Санжиевта манай редакци хандаһан байха юм. Теэд нүхэр Санжиев «Бурят-Монголой үнэн» газетын подшивка абажа тэрэ бэшэгые өөрөө уншахын орондо, бэшэгэй буулгабариие намда эльгээгыт гэжэ редакцида хоёр дахин хандаһан байна. Энэ ушарые шүүмжэлэлдэ анхаралтайгаар хандаһан ябадал гэжэ тоолохын аргагүй.

Тэрэшэлэн Мухаршэбэрэй аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Шадаров, «Бурмонголлес» трестын эрхилэгшэ нүхэр Шатилов ба бусад зарим хүтэлбэрилэгшэд хэблэлэй сигналнуудта ёһо тэдыгээр, хойрог нобшоор хандана. Ажалшадай эрилтэ хэрэглэлнүүдтэ анхаралтай һайнаар хандаха, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгые бүхы хэмжээгээр дэмжэхэ ба хүгжөөхэ гэжэ манай партиин Центральна Комитедэй эрилтэнүүдые мартажа болохогүй.

Партиин гэшүүн хадаа дороһоо гараһан шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгые улам саашань дэлгэрүүлхэ, хүдэлмэридэхи дутуунуудаа элирүүлхэ ба усадхан зайсуулха, юумые наагуурнь һайн шэнгеэр харуулха гү, али түйлаһан амжалтадаа хүхирэн дашуурха ябадалтай тэмсэхэ уялгатай. Шүүмжэлэлые хабшаха гээшэ тон хорото хэрэг мүн. Шүүмжэлэлые хабшаһан, шүүмжэлэлэй орондо юумые наагуурнь һайн шэнгеэр харуулһан гү, али дэмы магтаһан хүн партиин зэргэдэ байжа шадахагүй гэжэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Устав соо хэлэгдэнэ. Партиин шэнэ Уставай эрилтэ хадаа пленумүүдшье, суглаануудшье дээрэ, хэблэлэй хуудаһанууд дээрэшье гараһан шүүмжэлэлнүүдтэ анхаралтайгаар хандахыень коммунист бүхэниие уялгална.

Манай хүдэлмэридэ алдуу дутуунууд үшөө олон, тэдэнтэй эбсэжэ болохогүй. Шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгые дэлгэрүүлжэ, эдэ дутуунуудые зайлуулха шухала.

Улан-Удэ станциин депогой газосварщик И. П. Кузнецов республикынгаа 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ стахановка вахтада жагсаад, үдэрэйнгөө нормые 200 процент хүрэтэр дүүргэнэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. П. Кузнецов.

А. Мантаевай фото.

Республикын 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ

Үйлэдбэриин дэбжэлтэ

Жэлэйнгээ үйлэдбэриин программые болзорһоонь урид дүүргэхэ, ажалай түрүү методые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэн, судна заһабарилгые графигһаань урид дүүргэжэ, навигацида оруулха, ажалай бүтээсые 1,8 процентээр дээшэлүүлхэ зуураа, продукциин өөрын үные 3,2 процентээр химдаруулха уялга абажа, республикынгаа 30 жэлэй ойе угтаха гэжэ шиидэһэн судна заһабарилгын заводой коллективэйхид горьтой амжалтануудые түйлажа эхилээ.

«Улаан-Батор» гэжэ пароходые, «ВС—5» гэжэ маркын газар малтадаг машиные заһабарилха хүдэлмэри болзорһоо 10 үдэр урид, нилээд һайн шанартайгаар дүүргэгдэбэ. Социалистическэ мүрысөөндэ орогшод ажалай үндэр бүтээсэ түйлана.

Һаяхан ремесленнэ училищи дүүргэһэн залуу хүдэлмэришэн Банзитов үдэрэйнгөө нормые 30—40 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ. Мүн котельщик Бочкарев, модошо дархан Леонов болон бусад халаапайнгаа даалгабариие 150—160 процент дүүргэдэг байна.

Республикынгаа 30 жэлэй ойе амжалтатайгаар угтахын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадагшад судна заһабарилгын заводто үдэр ерэхэ бүри олошорно. Жэшээлхэдэ, нүхэр Левагинай хүтэлбэрилдэг залуушуулай бригада ажалайнгаа сагые тон нигтаар эмхидхэһэнэй ашаар март һарынгаа түсэбые 173 процент дүүргээд, апрель һарада үдэр бүриингөө даалгабариие 180—190 процент дүүргэнэ.

Л. Бондаренко.

Колхознигуудай ажалай мүрысөөн

Энэ үдэрнүүдтэ Мухаршэбэрэй аймагай Ново-Заганска сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд республикынгаа 30 жэлэй ойн баярые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тулада ехэхэн дэбжэлтэтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна. Һаяхан боложо үнгэрһэн хамтынгаа суглаан дээрэ тэдэнэр «Бурят-Монголой АССР-эй 30 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ бэлэдхэл тухай» КПСС-эй обкомой бюрогой тогтоолые зүбшэн хэлсээд, дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялгануудые абаба. Жэшээлхэдэ, колхозой суута һаалишан Мария Калашникова энэ жэл даажа абаһан 14 үнеэдһээ 14 тугал абажа, нютагай үүлтэрэй һаамхай үнеэн бүриһөө 1200 литр һү һааха, һайндэр болотор 35 центнер һү һааха гэһэн социалистическэ уялга абаад, өөрынгөө нүхэр Анна Хохловае мүрысөөндэ уриһан байна.

— Түрэл республикынгаа 30 жэлэй алдарта ойн һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тулада намайе социалистическэ мүрысөөндэ уриһан Мария Калашниковагай уряае тон хүндэтэй дээрэ хүлеэжэ абаад, харюуданьтэрэнэй абаһан уялгые тэрэ шэгээрнь мүн лэ абанаб, — гэжэ Анна Хохлова хэлэбэ.

Удаань 40 шахуу һаалишад, 10 гахайшад социалистическэ уялгануудые абаһан байна.

Колхозой тараанажалай бригадануудай гэшүүд газартаряалангай культурые дээшэлүүлжэ, наукын түйлалтанууд болон түрүүшүүлэй дүй дүршэлые ажал хүдэлмэридөө үргэнөөр нэбтэрүүлжэ бүхы тараалангайнгаа га бүриһөө 14 центнер ургаса хуряаха гэһэн уялга абаа. Тэдэнэр республикынгаа ойн баярай һайндэр болотор тарилгын бүхы хүдэлмэринүүдые түгэсхэхэ гэжэ шиидээд, эртын борнойлго хэжэ байна.

К. Красинский.

Рационализаторнуудай эдэбхи үүсхэл

Нижне-Ангарскын загаһанай комбинадай хүдэлмэришэд республикынгаа 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаад, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна. Заводой хүдэлмэришэд загаһанай продукциин шанар улам һайжаруулха рационализаторска дурадхалнуудые оруулна.

Жэшээнь, нерпын өөхэ гүйсэд ашаглан буйлуулха тухай дурадхал ехэ һонирхолтой байна. Энээнэй урда тээ нерпын өөхэ хайлуулхадаа, хамаг тоһониинь шахагдаа гэжэ тоолоод, үлөөдһыень хаядаг байһан юм. Мүнөө комбинадай загаһа тушаажа абадаг пунктые даагша нүхэр Пловейский нерпын өөхые шахаха түхеэрэлгэ өөрөө хэжэ, 25 центнер өөхэтэй үлэгдэлһээ 950 килограмм сэбэр тоһо шахажа абаад, комбинадта тушааба. Тэрээнһээ гадна, нүхэр Пловейский холодильнигуудта хэрэглэгдэхэ мүльһэ бэлэдхэлгые механизацилха дурадхал оруулһан байна.

Консервын банка хэдэг цехын хүдэлмэришэн Шестакова банка хэхэдэ хэрэгтэй сагаан туулга арьбалха дурадхал оруулжа, горьтой алмалта хэхэ арга цехтээ олгоо. Комбинадай загаһа барилгын бригадир нүхэр Шестаковой оруулһан рационализаторска дурадхалай ёһоор загаһашад жэжэ голнууд ба нуурнууд дээрэ бармашёво метод хэрэглэжэ, нэгэдэхи кварталда загаһа барилгын түсэбые үлүүлэн дүүргээ.

Комбинадай хүдэлмэришэд загаһа бариха 5 һарынгаа түсэбые майн 20-до дүүргээд, түсэбһөө гадуур ехэ хэмжээнэй загаһа ба консервэ үйлэдбэрилэн гаргаха гэжэ шиидэбэ.

И. Решетников.

Хориин аймпромкомбинадта

Бурят-Монголой АССР-эй тогтоһонһоо хойшо 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөндэ ороһон Хориин аймпромкомбинадай коллектив нэгэдэхи кварталай түсэбые амжалтатайгаар дүүргээд, арбаад мянган түхэригэй үргэн хэрэглэлэй элдэб товарнуудые түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилбэ.

Тус коллективэй дунда стахановецуудай тоо олошорбо. Мүнөө комбинадай хүдэлмэришэд 5 һарынгаа түсэбые 110 процент дүүргэжэ, ойн баярые угтахын түлөө тэмсэжэ байна.

Б. Намжилон.

В. В. Маяковскиин дурасхаалай вечер

В. В. Маяковскиин наһа бараһаар ...жэлэй ой апрелиин 14-дэ боло.... Манай советскэ үеын оюун ...лигтэ, эрхим поэдэй дурасхаалда ...рүүлагдаһан вечер Москвада бо.... СССР-эй советскэ уранзохёол...адой Союз, политическэ ба науч... эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна ...ество энэ вечер эмхидхэбэ.

Политехническэ музейн лекцион... ехэ зал. Арадай һаруул һайхан ...эдүйдэ—коммунизмда этигэлээр ...өрһэн зоригжолто шүлэгүүдээ ...имир Маяковский эндэ олон ... уншаһан байгаа.

Энэ үдэр зал соо олон хүн суглараба. Вечер нээхэ зуураа, А. Софронов бүхы советскэ ба гадаадын прогрессивнэ литературын туг болоһон В. Маяковскиин поэзиин угаа ехэ удхашанарые тэмдэглэбэ.

Л. Никулин поэдэй творчество тухай эхилэлгын үгэ хэлэбэ.

П. Антокольский, А. Первенцев, М. Луконин, С. Кирсанов ба бусад хүнүүд вечер дээрэ үгэ хэлэбэ.

Уранһайханай үгын мастернууд В. В. Маяковскиин поэмэнүүд, шүлэгүүд ба сатирын зохёолнуудые уншаба. (ТАСС).

Полевой хүдэлмэриие үргэн далайсатайгаар ябуулха

Колхозно полинуудһаа мэдээсэлнүүд

МУХАРШЭБЭР. **(Телефоноор абтаба).** Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо хабарай полевой хүдэлмэри улам үргэдэжэ байна. Колхозой полинууд дээрэ ажаллажа ябаһан Суулгын МТС-эй механизаторнууд 800 гектар пар ба намарай пар борнойлжо, түсэбөө дүүргэбэ. Мүнөө соломын узуурта лущени хэхэ, пар культивацилха хүдэлмэри хурдан темптэйгээр ябуулагдажа байна. Энээнтэй хамта тракторна волокушануудаар соломо суглуулагдана.

Энэ колхоз ойрын үдэрнүүдтэ орооһото культурануудые тарижа эхилхэнь. Бүхы юумэ бэлэн болонхой. Үрһэнэй тараан тарилгын кондицида хүргэгдөө, механизаторнуудай бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилхын тула хэрэгтэй бүхы условинууд байгуулагдаа.

Аймагай бусад колхозуудта тарилгын урда тээхи хүдэлмэри ябуулагдажа байна.

Д. Цыренов.

* * *

КАБАНСК. **(Телефоноор абтаба).** Аймагай зарим колхозуудта пар ба намарай парта шииг нойто бариха, намарай тарянда тэжээл оруулха хүдэлмэри эхилэнхэй. 560 гектар тараанай газарта һайрамай үһан тогтоогдоо. Хэдэн колхозууд пар ба намарай пар борнойлжо байна.

XVII партсъездын нэрэмжэтэ, «Коммунизм», Ждановай, Сталинай, Ленинэй, Маленковой нэрэмжэтэ болон бусад колхозууд полевой хүдэлмэриие үргэдхэжэ байна.

* * *

НОВО-СЕЛЕНГИНСК. **(Телефоноор абтаба).** Олон колхозууд хабарай эртын борнойлгые дүүргээд, газарай хахалалга, культиваци хэжэ эхилбэ. Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ Сухын МТС-эй нүхэр Коваленкын хүтэлбэрилдэг № 8 тракторна бригадынхид хабарай газар хахалалгые эхилһээр гурба хонобо. Хоёр трактор 40 гаран гектар газар хахалаад байна. Мүн пар культивацилгада 2 трактор хүдэлмэрилжэ, 90 гектар пар элдүүрилээ.

Тэрэшэлэн энэ МТС-эй харьяата Маленковой, Кагановичын нэрэмжэтэ, «Коммунизм», Селендумын МТС-эй харьяата Калининай нэрэмжэтэ колхозууд газараа хахалжа эхилээ.

С. Шарапов.

Тарилгада бэлэдхэлэй дутагдалнуудые усадхаха

Хабарай тарилгын хүдэлмэриие эхилхээр болоод байхада, Яруунын аймагай олохон колхозууд үрһэ хүрэнгээ хаажа дүүргээгүй, тарилгада хэрэглэгдэхэ хүдөө ажахын машинанууд болон зэр зэмсэгүүдээ хүсэд заһабарилаадүй, мори унаагаа амаруулаагүй, һайн тэжээлдэ табяагүй байһаар. Үльдиргын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо түсэбэй ёһоор орооһото культуранудай 3100 центнер үрһэ хүрэнгэ хаагдаха ёһотой байһан аад, апрелиин 10-най мэдээгээр тэндэ арайхан гэжэ 1728 центнер үрһэн бии байна. Энээнэй миил 800 центнерынь сэбэрлэгдэжэ, тарилгын кондицида хүргэгдөө.

Хабарай тарилгые саг болзортонь эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Банзарон эртэнһээ һаналаа табяагүй байгаа.

Энэ сомоной «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Подшибалов мүн лэ имэрхүү харюусалгагүй ябадал гаргана. Тус колхоздо түсэбэй ёһоор орооһото культурануудай 4127 центнер үрһэ хаагдаха ёһотой аад, мүнөө 1000 центнер үшөө дутуу. Амбарнууд соонь сэбэрлэгдээгүй 2000 центнер тараан хэбтэжэ байна. Хүдөө ажахын машинанууд болон зэр зэмсэгүүдэй заһабарилга урагшаа ябанагүй. Тарилгада хэрэглэгдэхэ 12 сеялкэнүүдэй 7-ниинь, 49 плугуудай 15-ниинь лэ заһабарилагдаад байна.

Аймагай колхозуудта хартаабхын ба овощиин үрһэн ехэ дутуу. 2880 центнер хартаабхын үрһэ хаагдаха ёһотой аад, мүнөө 1690 центнер бии. Исингын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз хартаабхын үрһэнэй хахадыеншье хаагаагүй байна. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Жалсанов «манай эндэ орой дулаардаг» гэжэ шалтаад, һанаа амар һууна. Энэ колхоздо ороoһото культурануудай үрһэ сэбэрлэжэ, тарилгын кондицида хүргэхэ ба кондиционнобэшэ үрһые кондиционно үрһөөр андалдаха хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана, хүдөө ажахын машинануудай заһабарилга унжагайруулагдана. Хабарай тарилгын хүдэлмэринүүдэй түсэбшье табигдаагүй байһаар.

Аймагай олонхи колхозуудта агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд муугаар үнгэргэгдэнэ. Түсэбэй ёһоор 44000 ашаа наг шэбхэ гаргагдаха ёһотой байһан аад, мүнөө оройдоол 1816 ашаа гаргагдаа.

И. Баженов.

Үрһэниинь бэлэн бэшэ

ПЕТРОПАВЛОВКА. **(Телефоноор абтаба).** Зэдын аймагай Боргойн сельсоведэй Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз үрһэ хүрэнгээ мүнөө хүрэтэр тарилгын кондицида хүргөөдүй байһаар. Лабораторна шалгалтын ёһоор овёсойнь үрһэн 90 процент ургаха шадалтай ба ехэ холисотой, мүн 18 үлүүтэй процент шииг нойтотой байгаа. Тэрээнһээ байтагай, энэ колхоз үрһэнэйнгөө участогуудта тариха кондиционно үрһэ хүрэнгэгүй байха юм. Кондиционнобэшэ үрһэеэ андалдаха гэжэ энэ колхоздо дурадхагдаһан байбашье, андалдалгын хүдэлмэри мүнөө хүрэтэрөө хэнэгүй. Тэрэшэлэн үрһэ хүрэнгээ нара һалхинда хатаан шанаржуулхын, хороор угаахын түлөө юушье хэгдээдүй.

Цагаан-Усанай МТС-эй таряа сэбэрлэлгын «ОС—1» гэжэ сложно машина колхозой правлениин ба түрүүлэгшэ нүхэр Мурхоновой гэмээр бүхэли үбэлдөө миии байгаа. Теэд мүнөөшье энэ машиные ашаглахын түлөө ямаршье хэмжээ абанагүй.

А. Доноева.

Түрүү бригаданууд

Иволгын аймагай түрүү колхозууд хабарай эртын борнойлгые богони болзор соо эмхитэйгээр үнгэргэбэ. Иволгын МТС-эй харьяата колхозуудые абаад үзэбэл, нүхэд Бальчиновай, Яковлевай хүтэлбэрилдэг тракторна бригадануудай механизаторнууд стахановска ажалаараа шалгарна. Эдэ тракторна бригаданууд «Коминтерн» ба Калининай нэрэмжэтэ колхозуудай поли дээрэ парай эртын борнойлгые 3 үдэрэй турша соо дүүргээ. Яковлевай бригада 3 үдэр соо 650 гектар, Бальчиновай бригада 600 гектар газар борнойлһон байна. Тус МТС-эй нүхэд Цыбиков, Бурков, Каленых, Жапов, Хлебодаров гэгшэдэй бригаданууд муу бэшээр хүдэлмэрилнэ. МТС-эй механизаторнууд 7 мянган пар ба намарай пар богони болзор соо борнойлоод, мүнөө парай культивацилга ба соломын узуур хахалалгые эхилбэ.

Б. Бадмаев.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Хабарай тарилга ба манай парторганизациин зорилгонууд

Манай Бичурын аймагай Гушадай сомоной Калининай, Куйбышевай, Кагановичын нэрэмжэтэ, «Октябрьска революци» гэжэ 4 колхоз 1950 оной июльдэ нэгэдэжэ, Калининай нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхоз болоһон юм. Энээнтэй дашарамдан хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй хэмжээн нилээд ехэ болоһон, тарилгын талмай үргэдэһэн байна.

Колхознай мүнөө хабар 2837 гектар талмайда ороохото культурануудые, 610 гектар овощной ба тэжээлэй культурануудые, 105 гектар сахарна свёкло болон техническэ культурануудые тариха байна. Энэ хабарай тарилгын үедэ тракторнуудһаа гадна, морин плугууд хүдэлмэрилхэ юм.

Манай артелиин гэшүүд политическэ ба ажалай угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр ажаллажа байна. Хабарай тарилгые агротехническэ эрхим болзор соо хэжэ, республикынгаа 30 жэлэй ойн гүйсэхэ энэ жэлдэ ехэ ургаса абахын түлөө колхозник бүхэмнай эрмэлзэжэ байна.

Ороохото культурануудай гектар бүриһөө дунда зэргээр 14 центнер ургаса абаха түсэбтэйбди. Зүгөөр, манай колхозингууд шэнинсын гектар бүриһөө дунда зэргээр 16 центнер, зарим участогуудһаа 18—20 центнер ургаса хуряаха социалистическэ уялга абаа.

Тракторна № 14 бригадын трактористнууд (бригадирынь нүхэр Ф. Ткачев) 200 гектар талмай дээрэһээ га бүриин 18 центнер, тракторна № 15 бригадын трактористнууд (бригадирынь Ж. Цыбикмитов) га бүриин 20 центнер таряа ургуулха уялга абаа. Тэрэшэлэн нүхэр Сахаровскиин хүтэлбэрилдэг, таряанажалай бригадын гэшүүд 200 гектар шэнинсын га бүриһөө дунда зэргээр 16 центнер таряа ургуулхабди гэжэ үгэеэ үгөө.

Хабарай тарилгын хүдэлмэридэ таряанажалай 5 бригада, 4 тракторна отряд ябаха юм.

Социалистическэ мүрысөө эмхидхэжэ, абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэнь колхозингууд ба механизаторнуудта туһалхын тулада колхозой партийна организаци эдэ бригаданууд ба отрядуудта эмхидхэлэй болон нийтэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй.

Манай партийна организаци коммунистнуудаа зүбөөр хубаарилан табиха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. 18 коммунистнууд таряанажалай ба тракторна бригадануудта хүдэлмэрилхэ байна. Тэдэнэр бригадануудта социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ, нийтэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха болоно. Гадна, бригадануудта ябуулагдаха нийтэ-политическэ хүдэлмэриие хүтэлбэрилхын, мүрысөө эмхидхэхын, тарилгын хүдэлмэриин ябасые хинахын тулада бригада бүхэниие бюрогой гэшүүдтэ даалгаһан байнабди.

Тарилгада хабаадагшадай дунда агитационно хүдэлмэри ябуулхын тулада 27 агитатор томилогдонхой. Тэрэ тоодо 17 коммунистнууд, 8 комсомолецууд ба 2 партийнабэшэ эдэбхитэд ороно. 5 коммунистнууд «дайшалхы хуудаһануудай» редакторнуудаар баталагдаа. Бригада бүхэндэ табан хоног соо нэгэ удаа «дайшалхы хуудаһан» гаргагдаха юм.

Партийна организаци хадаа агитаторнуудай хүдэлмэриие сагүргэлжэ хүтэлбэрилжэ, хинажа байха ёһотой. Тиимэһээ агитационно-нийтын хүдэлмэри ябуулха, колхозингуудые болон механизаторнуудые культурна талаарнь хангаха хэмжээ-ябуулгануудые хараалаад, мартын 28-да партийна суглаан дээрэ баталһан байнабди. Тэрэнэй ёһоор һара бүридэ агитаторнуудай семинар 3-һаа үсөөн бэшээр үнгэргэгдэхэ юм. Агитаторнуудай дүй дүршэлые халан абалсахын тулада үшөө зүблөөнүүд үнгэргэгдэхэ байна. Агитаторнуудай семинар үнгэргэхэ хэрэгтэ хүдөөгэй интеллигенциин дундаһаа политическэ бэлэдхэлтэй нүхэдые, илангаяа багшанарые хабаадуулха байнабди.

Агитаторнуудтаа үгэхын тулада 15 экземпляр «Агитаторай блокнот» захинхайбди. «Бурят-Монголой үнэн», «Бурят-Монгольская правда» газетэнүүд 15 экземпляр захигданхай.

Полевой стан бүридэ газетнэ витринэнүүд түхеэрэгдэжэ, шэнэ ерэһэн газетэнүүд үлгэгдэжэ байдаг.

Тарилгада ябаха колхозингууд болон механизаторнуудай культурна ба ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха хэрэгтэ ехэ анхарал табинабди. Тосхонһоо холын 3 участогта 3 полевой стан һайнаар түхеэрэгдээ. Байрануудынь һайнаар дулаалагдаһан, сагаадагдаһан байна. Полевой стан бүридэ столово бии. Дүрбэдэхи бригадын полевой станда, мүн Алташын адаг гэжэ нютагта улаан булан түхеэрэгдээ.

Полевой стануудта харуулан ойлгуулха агитаци эмхидхэхэ хэрэгтэ анхарал табигдана. Мүнөө станууд, тракторна вагончигууд, улаан булангууд, лозунг, плакат, портрет гэхэ мэтээр шэмэглэгдэнхэй. Колхозингууд ба механизаторнуудай һонирхоһон номуудые колхозойнгоо ба Алташын хүдөөгэй библиотекэһээ абаашажа байхыень бригадануудай учетчигуудта даалгаабди. Манай советскэ уранзохёолшодой зарим номуудые колхозингууд ба механизаторнуудай хамтаараа уншалга эмхидхэгдэхэ байна. Колхозой клубһаа балалайка, гитара, гармошка, шатар, домино гэхэ мэтэ зүйлнүүд полевой стануудта эльгээгдээ. «Родина» гэжэ хоёр радиоприёмник колхоздомнай бии. Тэдэнээ полевой стануудта табиха хүсэлэнтэйбди. Теэд, нютагай магазинуудта питаниин үгы байһые тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Тарилгада ябагшадта кинокартинануудые харуулжа байхын тулада колхозой правлени тусхай мүнгэн зөөри һомолоо. Гадна, партийна организаци нүүдэл худалдаа наймаа эмхидхэхэ тухай нютагайнгаа сельпотой хөөрэлдэһэн байна.

Мүнөө манай колхозингууд поли дээрэ гараад, эртын борнойлолго хэжэ байна.

Манай колхозой гэшүүд хабарай тарилгые амжалтатайгаар үнгэргэжэ, республикынгаа 30 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө тэмсэжэ байна.

Д. Дугаров, Калининай нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь.

Нэгэ парторганизациин хүдэлмэридэхи дутагдалнууд тухай

Мухаршэбэрэй аймпотребсоюзай партийна эхин организацида 15 коммунистнууд, тэрэ тоодо сельпогой болон чайнын коммунистнууд ородог.

Аймаг дотороо худалдаа наймаа һайжаруулха хэрэгтэ энэ партийна организациин ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой байһаниинь элитэ. Теэд энэ парторганизаци муугаар хүдэлмэрилнэ. Партийна суглаанууд эндэ үсөөнөөр үнгэргэгдэдэг, партийна организациин ажабайдалай шухала асуудалнууд тон үсөөнөөр зүбшэн хэлсэгдэдэг байна. Парторганизациин секретарь Бельский даалгагдаһан хэрэгтээ харюусалгагүйгөөр хандана. Нүхэр Бельский бюрогойнгоо заседаниешье үнгэргэдэггүй. Зарим коммунистнууд партийна даалгабари дүүргэдэггүй. Хааяа даалгабари үгтэдэг болобошье, тэрэнээ хэр зэргээр дүүргэдэгыень партбюро, нүхэр Бельский хинан шалгадаггүй юм.

Коммунистнуудай политическэ һуралсал хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Зарим коммунистнууд партиин XIX съездын материалнуудые мүнөө хүрэтэр шудалжа эхилээдүй.

Аймагай VIII партийна конференци дээрэ аймпотребсоюзай ба тэрэнэй парторганизациин хүдэлмэри хурсаар шүүмжэлэгдэһэн байгаа. Теэд, аймпотребсоюзай хүтэлбэрилэгшэд энэ шүүмжэлые хараадаа абаагүй байна. Ажалшадай гомодолнууд ба мэдүүлгэнүүдые саг соонь хаража үзэдэггүй, хойрог нобшо ябадал гаргадаг баримтанууд олон.

Аймпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда нийтэ-политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Лекци, элидхэл үсөөнөөр эмхидхэгдэнэ. Социалистическэ зөөридэ гамтайгаар хандаха мэдэрэл худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдтэ хүмүүжүүлэгдэнэгүй. Социалистическэ мүрысөөн ёһо тэдысэ эмхидхэгдэнэ, түрүүшүүлэй дүй дүршэл хангалтагүйгөөр дэлгэрүүлэгдэнэ.

Кадрнуудые шэлэн дэбжүүлхэ ба хүмүүжүүлхэ хэрэг эндэ муугаар табигданхай. Худалдаа наймаанай хүдэлмэридэ элдэб тушаан болоһон хүнүүд абтана. Тиимэһээ кооперативна зөөри үриһэн, хулгайлһан баримтанууд үзэгдэнэ. Складые даагша Свербеев, продавецууд Евсеева, Гулина гэгшэд кооперативна зөөри үриһэн, хулууһанайнгаа түлөө хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаа. Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө эд хэрэглэгшэдтэ хэрзэгы шэрүүнээр хандадаг ушаршье гарана.

Аймпотребсоюзай парторганизациин муугаар хүдэлмэрилжэ байбашье, хажуудань байһан партиин айком энээниие обёороогүй байһаар.

Н. Цыбенов, манай корреспондент.

Ленинэй орденто ПВЗ-гэй заһабарилгын механическа цехын слесарь— бригадир Г. В. Богомолов өөрынгөө хүтэлбэрилдэг бригадатаяа хамта халаанайнгаа даалгабариие 280 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Богомолов ажаллажа байна.

А. Мантаевай фото.

ХЭЖЭНГЫН АЙМАГТА

ШЭНЭ КЛУБ

Советскэ сомоной «Зургаанай зам» колхоз өөрынгөө центрые болбосон түхэлтэй болгоно. Мүнөө эндэ байрын олон гэр шэнээр баригдажа байна.

300 хүнэй багтаамжатай клуб шэнээр баригдажа һаяхан ашаглалгада оруулагдаа. Тэрэшэлэн магазинай орохо байшангай барилга дүүрүүтэй болоо.

ҺУРАГШАДАЙ ХҮСӨӨР

Хэжэнгын дунда һургуулиин ахалагша классуудай һурагшад хабарайнгаа амаралтын үедэ һуралсалай ерэхэ жэлдэ хэрэглэгдэхэ түлеэ бэлдэбэ.

Тэдэнэр хамта дээрээ 1000 кубометр һайн шанартай түлеэ бэлдэжэ, ябталһан байна.

40 МЕТР УТАТАЙ ХҮҮРГЭ

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой барилгын бригада Хэжэнгэ гол дээрэ 40 метр утатай, 7 метр үргэнтэй ехэ хүүргэ барижа дүүргэбэ. Энэ хүүргэ холын гүүртэнүүдтэ ошохо харгые нилээд богони болгохо юм. Мүн эндэхи № 1 ба 2 бригадануудай дэргэдэ банинууд баригдажа байна.

ҺОНИРХОЛТОЙ ЗҮЖЭГ

Бурят-Монголой драматическа театрын коллектив аймагай центрын ажалшадта «Хоёр баяшуулай зарсанар» гэжэ зүжэг харуулба. Тус театрын табиһан зүжэгые ажалшад ехээр һонирхон хаража һайшааба.

Мүнөө тэдэнэр аймагай колхозуудта зүжэг, концерт харуулхаар хүдөө гараба.

ДУХОВОЙ ОРКЕСТРЭЭР НААДАЖА ҺУРАБА

Аймагай культурын байшангай дэргэдэ олон янзын кружогууд эмхидхэгдээд хүдэлмэрилжэ байна.

Нүхэр Абламскын хүтэлбэри доро һуралсажа байһан хүгжэмэй кружогойхид һуралсалайнгаа программые амжалтатайгаар дүүргэбэ. Тэдэнэр духовой оркестрын инструментнүүдээр наададаг болонхой.

Ц. Буянтуев.

Шэнэ номууд

Бурят-Монголой номой хэблэл нимэ шэнэ номуудые хэблэжэ гаргаба:

Г. М. Маленков—1953 оной мартын 9-дэ Улаан талмай дээрэ, Иосиф Виссарионович Сталиниие хүдөөлүүлһэн үдэр шаналал-гашуудалай митинг дээрэ хэлэһэн үгэ. Бурят-монгол хэлэн дээрэ, 2000 экземпляр тиражтай, сэн 15 мүнгэн.

Л. П. Берия — 1953 оной мартын 9-дэ Улаан талмай дээрэ, Иосиф Виссарионович Сталиниие хүдөөлүүлһэн үдэр шаналал-гашуудалай митинг дээрэ хэлэһэн үгэ. Бурят-монгол хэлэн дээрэ, 2000 экземпляр тиражтай, сэн 15 мүнгэн.

В. М. Молотов — 1953 оной мартын 9-дэ Улаан талмай дээрэ, Иосиф Виссарионович Сталиниие хүдөөлүүлһэн үдэр шаналал-гашуудалай митинг дээрэ хэлэһэн үгэ. Бурят-монгол хэлэн дээрэ, 2000 экземпляр тиражтай, сэн 15 мүнгэн.

Бурят-Монголой АССР-эй 30 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэхэ тухай КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой тогтоол, ород хэлэн дээрэ, 1500 экземпляр тиражтай, сэн 10 мүнгэн.

Б. Санжин — Түрэлхи хэлэн (бурят-монгол эхин һургуулиин 3-дахи класста уншаха ном), 4000 экземпляр тиражтай, сэн 3 түхэриг.

РКП(б)-гэй XII СЪЕЗД

(Нээгдэһээр 30 жэл гүйсэһэнэй ойдо)

30 жэлэй саада тээ — 1923 оной апрелиин 17—25-да — РКП(б)-гэй XII съезд болоһон байна. Съезд хадаа шэнэ экономическа политикын үндэһөөр оронойнгоо арадай ажахые һэргээн бодхоохо хүдэлмэри манай партиин үргэнөөр ябуулжа байһан үедэ болоо һэн. Шэнэ экономическа политикада ороһон ябадал хүдэлмэришэн ангиин ба таряашадай хоорондохи барисаа холбооё бэхижүүлээ, ажахын фронтдо болоһон эрид хубилалта хангаа. Хүдөө ажахы бүри хүгжэжэ, промышленность болон транспорт түрүүшын амжалтануудые түйлаа һэн. Ажахын талаар удаанишье һаа, бата зүб дэбжэлтэ орон дотор боложо эхилһэн байна.

XII съезд хадаа В. И. Ленинэй үбшэлһэн дээрэһээ байлсажа шадаагүй, Октябрьска социалистическэ революциин һүүлдэ болоһон манай партиин түрүүшын съезд мүн байгаа. Съездын хүдэлмэриие В. И. Ленинэй үнэн соратник — И. В. Сталин хүтэлбэрилөө. Һүүлшынгээ статьянууд болон бэшэгүүд дотор В. И. Ленинэй үгэһэн заабаринууд съездын абаһан шиидхэбэринүүдэй үндэһэ һууринь болон абтаа һэн.

* * *

«РКП(б)-гэй Центральна Комитедэй эмхидхэлэй тоосоон», «Партийна болон гүрэнэй байгуулалтадахи национальна моментнүүд тухай» гэһэн нүхэр Сталинай элидхэлнүүдтэ XII съездын гол анхарал хандуулагдаһан байна.

ЦК-гэй тоосоото элидхэл соо нүхэр Сталин Коммунистическэ партиин ажал-ябуулгые, оронойполитическэ болон экономическа бүхы ажабайдалда Коммунистическэ партиин нүлөөгэй ехэ болоһониие эли тодоор харуулаа, шэнэ экономическа политикын хоёр жэлэй дүнгүүдые гаргаа, саашадаа улам урагшаа дабшаха зорилгонуудые хараалаа.

И. В. Сталин ЦК-гэй эмхидхэлэй тоосоон соо парти тухай ленинскэ һургаалые творческоор хүгжөөхэ зуураа, дамжан оролгын ушар байдалда Коммунистическэ партиин бэелүүлхэ хүтэлбэрилхы ба эмхидхэхы ажал-ябуулга тухай асуудалые найруулан харуулаа.

Ангиин түрүү отрядай хүтэлбэрилгэ бэелүүлхын тулада парти болбол партийнабэшэ олониитын аппарадуудаар бэеэ нигтаар хүрэелхэ, эдэнэй ашаар өөрынгөө хүсэл зоригые хүдэлмэришэн ангида дамжуулха ёһотой гэжэ нүхэр Сталин хэлээ һэн. Партиие хүдэлмэришэн ангитай холбодог профсоюзууд, Советүүд, кооперативууд, залуушуулай союз, эхэнэр хүдэлмэрилэгшэдэй делегатска суглаанууд, хэблэл мэтын дамжуулгын аппарадуудай үүргэ ба удхашанарые И. В. Сталин тайлбарилан харуулһан, эдэ бүхы дамжуулгын аппарадуудай хүдэлмэриие Коммунистическэ парти залан ударидаха ёһотой гэжэ харуулһан байна.

Манай гүрэнэй аппарадые али болохоор һайжаруулха, гүрэнэй аппарат дотор партиин хүтэлбэрилхы үүргые шангадхаха шухала гэһэн В. И. Ленинэй заабаринуудые үндэһэ болгон, И. В. Сталин таряашадые хүтэлбэрилгэдэ советскэ гүрэнэй аппарадай угаа ехэ удхашанартай байһые харуулаа.

И. В. Сталин кадрнуудые зүбөөр шэлэн олохо ба хубаарилан табиха хэрэгэй тон шухала удхашанартай байһые онсолон тэмдэглээ. «Политическэ зүб хараа шугам үгтэһэнэй һүүлдэ, директивэнүүдые бэелүүлжэ шадаха, директивэнүүдые ойлгожо шадаха, эдэ директивэнүүдые өөрынгөө түрэл юумэ гэжэ угтан абажа шадаха, эдэниие бодото дээрэнь бэелүүлжэ шадаха хүнүүд тушаалнуудта байхаар иигэжэ хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн олохо шухала», — гэжэ И. В. Сталин хэлэһэн байна. (5-дахи том, 210-дахи нюурта). 30 жэлэй саада тээ зааһан сталинска энэ заабари манай партиин хүдэлмэридэ мүнөөшье хүтэлбэри боложо үгэнэ.

Политическэ һэрэмжэеэ али болохоор дээшэлүүлхэ, өөрынгөө гүрэниие хариин империалистнуудай хорото аашануудһаа аршалан хамгаалха шухала гэжэ XII съезд дээрэ нүхэр Сталинай зааһан заабари партиин гэшүүдые идейнэ талаарнь хүмүүжүүлхэ, революционно талаарнь хатуужуулха хэрэгтэ угаа ехэ удхашанартай байһан юм. Нүхэр Сталин партийна болон гүрэнэй нюусые нарин шангаар сахиха гэһэн тон шухала зорилго партиин урда, бүхы коммунистнуудай урда табиһан байна.

Партиин XII съезд хүдэлмэришэн ангиин ба таряашанай хоорондохи барисаа холбооё угаа ехэ анхаралтайгаар, нарин нигтаар сахихыень ба хүгжөөхыень өөрынгөө абаһан шиидхэбэри соо бүхы партийна организацинуудта дурадхаа һэн. Город деревни хоёрой хоорондохи нигта холбоо барисаае улам бэхижүүлгын ба һайжаруулгын, пролетариадта таряашадай бүри ехээр этигэлгын политика бэелүүлхэ, пролетариадай диктатурые бэхижүүлхэ зорилгонуудые партиин эгээн ойрын сагта бэелүүлхэ практическа зорилгонууд болгон съезд табяа һэн.

Гүрэнэй ба ажахын аппарат тушаа партиин бэелүүлхэ хүтэлбэрилхы үүргые һуларуулан таһалдуулха гэжэ оппозициин һэдэһэн һэдэлгэнүүдтэ эсэргүү эрид шанга харюу съезд үгөө һэн. Коммунистическэ парти болбол гүрэнэй засагай органуудай политическэ болон культурна бүхы хүдэлмэриие хүтэлбэрилнэ, хүтэлбэрилхэ ёһотойшье, республикын советскэ болон ажахын бүхы органуудай ажал-ябуулгые залан ударидана, залан ударидаха ёһотойшье гэжэ съездын шиидхэбэри соо хэлэгдэнэ.

«Партийна болон гүрэнэй байгуулалтадахи национальна моментнүүд тухай» партиин XII съезд дээрэ И. В. Сталинай хэһэн элидхэл манай олонациональна гүрэниие байгуулхада, СССР дотор социализм байгуулхада ехэ удхашанартай байгаа. Энэ элидхэл хадаа марксизм-ленинизмын үнэтэ баялигта оруулһан тон шухала оруулалта, национальна асуудалаар Коммунистическэ партиин политикые хэдэн олон жэлнүүдтэ тодорхойлһон программна гайхамшагта документ болоно.

Тэрэ үедэ национальна асуудал манай партиин үмэнэ түрүү зэргын удхашанартай асуудал болон табигдаад байһан юм. Энэ юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, шэнэ экономическа политикатай дашарамдан орон доторнай великорусска шовинизмын ба нютагай национализмын үлэгдэлнүүд дахин бии болоһон байна.

Манай орон дотор национальна асуудалые зүбөөр шиидхэлгэ уласхоорондын угаа ехэ удхашанартай юм гэжэ нүхэр Сталин элидхэл соогоо онсолон тэмдэглээд, бүхы Зүүн зүг манай республикануудай Союз тээшэ этигэл найдабаритайгаар хандан харана гэжэ заагаа.

Советскэ Союзай нацануудай болон национальностьнуудай бодото дээрээ тэгшэбэшэ байдал хаанта байгуулалтаһаа угтай юм, энэ тэгшэбэшэ байдал национальна асуудалые шиидхэхэ ябадалда һаад хэнэ, урдань дарлагдажа байһан арадуудые ородой пролетариадые тойруулан нэгэдүүлхэ ба нигтаар жагсааха ябадалда тойбо татана гэжэ И. В. Сталин тэмдэглээ һэн. Гүрэнэй, культурна болон ажахын талаар Центральна Россие хүсэхэ арга боломжо гээгдэнги арадуудта олгохын тулада бүхы условинуудые бии болгохо шухала байгаа. Эдэ зорилгонуудые имагтал ородой пролетариадай туһаламжаар, национальна республикануудта промышленностиин гуламтануудые байгуулха, национальна кадрнуудые урган хүмүүжүүлхэ, формоороо национальна, удхаараа социалистическэ культура хүгжөөхэ аргаар лэ амжалтатайгаар шиидхэжэ болохо байгаа. Великорусска шовинизм ба зарим республиканнуудта бии болоһон нютагай буржуазна национализм арадуудые болон республиканнуудые ахадүүтэй единэ союз болгон нэгэдүүлхэ хэрэгтэ һаад ушаруулна гэжэ нүхэр Сталин тайлбарилан хэлээд, эдэ хэлбэрилнүүдтэй хоюулантайнь эрид шангаар тэмсэхэ гэжэ партиие уряалаа һэн.

Национальна үсөөнхид тушаа национал-хэлбэрилшэдэй, тусхайлан, хэлэхэдэ, грузинска национал-хэлбэрилшэдэй—Мдивани ба бусадай великодержавна политика съезд дээрэ элишэлэн шүүмжэлэгдэһэн байна. Энэ бүлэг болбол Закавказска федераци байгуулгада эсэргүүтээр, Закавказьеын арадуудай хани барисаае бэхижүүлгэдэ эсэргүүгээр тэмсэдэг байгаа.

Великорусска шовинизмын үлэгдэлнүүдтэ ба нютагай национализмын үзэгдэлнүүдтэ эсэргүү эрид шанга тэмсэл, национальностьнуудай бодото дээрээ тэгшэбэшэ байдалые усадхахын, гээгдэнги арадуудай культурна болон ажахын хэмжээе дээшэлүүлхын түлөө тэмсэл хадаа партиин эгээн түрүүшын зорилго мүн гэжэ национальна асуудал тушаа абаһан шиидхэбэри соогоо партиин XII съезд заагаа.

Социализмые илалта түгэлдэрөөр байгуулха зорилгоор Советскэ Союзай бүхы нацануудые нигтаар жагсааха бодото программа нүхэр Сталин съезд дээрэ найруулан харуулаа һэн. Манай парти нүхэр Сталинай хүтэлбэреэр һүр ехэтэ энэ программые бодото дээрэнь бэелүүлээ. Ленинско-сталинска национальна политикын үндэһэ һуури дээрэ ахадүү ород арадай дэмжэлгээр хуушан буржуазна нацануудай орондо СССР дотор шэнэ, түрүү социалистическэ нацанууд урган гаража бэхижээ, эдэ социалистическэ нацанууд буржуазна ямаршье нацада орходоо үлэмжэ нигта жагсаалтай, бата бэхи хүсэтэй юм. Манай орон дотор СССР-эй арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан бии боложо бэхижээ. Бүхы дэлхэйн ажалшад советскэ арадуудай а... дүүгэй бүлые олонациональна гү... нүүдэй эрхим жэшээ, национал... асуудалые зүбөөр шиидхэлгын ... шээ мүн гэжэ тоолоно.

Манай орон дотор национал... асуудалые шиидхэлгэдэ нү... Сталинай гайхамшаг ехэ аша габь... тай байһые тэмдэглэхэ зуураа, 1... оной мартын 9-дэ Улаан тал... дээрэ болоһон траурна митинг д... рэ нүхэр Г. М. Маленков нигэ... хэлээ: «Национальна асуудал... гайхамшаг ехэ теоретик нү... Сталин хадаа түүхэдэ анха түрү... угаа ехэ олонациональна гүрэн... тор, олон зуун жэлэй национал... хюмороое усадхалга хангаһан б... на. Нүхэр Сталинай хүтэлбэри... ро ябажа, манай парти урд... дарлагдажа байһан арадуудай э... номическа ба культурна гээгдэл... дабаха ябадал түйлаһан. Совет... Союзай бүхы нацануудые ахад... гэй нэгэ бүхэли бүлэ болгон ... хидхэһэн ба арадуудай хани ба... саае хатуужуулһан байха юм».

Агууехэ Сталинай захяа зааба... нуудые бэелүүлхэ зуураа, сове... оронной арадуудай нэгэдэлые бо... хани барисаае улам саашал... бэхижүүлгэ, олонациональна сов... скэ гүрэниие бэхижүүлгэ хан... хэргые манай парти өөрыгөө ... гин уялга гэжэ тоолоно.

* * *

В. И. Ленинэй заабаринуу... хүтэлбэри болгон, партиин ... съезд троцкистнуудта ба тэдэ... туһамаршадта эрид шанга хар... үгөө һэн. Троцкистнууд ба тэдэ... туһамаршад болбол шэнэ эконо... ческа политикые социалистиче... позицинуудһаа сухариһан сухар... та гэжэ тоолодог, капитализ... дарлалта доро орохые дурадха... байгаа. Хаанта засагай үрэ ш... түлэхэ тухай, промышленност... тон шухала һалбаринуудые капи... листнуудта концессээр үгэхэ ту... гадаадын худалдаа наймаанай ... нополиие усадхаха тухай троц... ско-бухаринска капитулянтнуу... ба урбагшадай дурадхаһан ду... халнуудые съезд эрид буруушаа... байна.

Социалистическэ байгуулал... бата бэхи үндэһэ һуури боло... хүндэ индустриие түргэнөөр ... гээн бодхоохо шухала гэжэ съ... мэдэрээд, промышленностиин ... жэлтэ ба хүдөө ажахын дэбжэл... зорилго хоёрой хоорондохи т... шагүй холбооё онсолон тэмдэ... һэн. Промышленностиин хүгж... хадаа олонинтэ таряашадай ... ресүүдтэй сүм зохилдон бэелүү... дэхэ, город ба деревниин холбоо... рисаае бэхижүүлгэдэ туһалха ёһ... гэжэ съездын шиидхэбэринүүд ... онсолон тэмдэглэгдэнэ. Таряаша... ажахые мүлжэхэ аргаар пром... ленность байгуулха гэжэ дура... даг байһан троцкистнуудта ... шиидхэбэринүүд тон шанга со... то болоо һэн. СССР дотор со... лизмын илаха илалтын гол шу... услови мүн байһан пролетарна... ба таряашадай барисаа холбооё... һалха ябадалда троцкистну... политика зорюулагданхай байга...

Деревнидэ хэхэ хүдэлмэри ту... асуудал зүбшэн хэлсэхэдээ, ху... гэй кооперациие али болохоор ... жөөхэ, агрономическа хэдэ х... хэмжээ-ябуулгануудые бэелү... мүнгэ хэрэгсэлнүүдые үгэжэ, ... хоолой налогые мүнгэнэй нало... зарим тэды һэлгэжэ, таряаш... ажахыда туһалха шухала ... съезд мэдэрээ һэн. Эдэ ... шиидхэбэринүүд советскэ дерев... ажахын дэбжэлтэдэ һайн ... үзүүлһэн, таряашадтай хүдэлм... шэн ангиин барисаа холбоо... жүүлгэдэ, манай орон дотор пр... тариадай диктатурые бэхижүүл... шухала удхашанартай байһан...

ЦКК—РКИ гэһэн нэгэдэмэл... ган байгуулха тухай шиидхэб... В. И. Ленинэй дурадхалаар ... баталан абаа һэн.

* * *

Партиин XII съезд манай ... тиин түүхэдэ, социалистическэ... оронойманай түүхэдэ тон шу... удхашанартай юм. Нүхэр Стали... хэһэн элидхэлнүүд, съездын аб... шиидхэбэринүүд арадай аж... һэргээн бодхоохо ба саашад... хүгжөөхэ бодото программаар, ... дэлмэришэн ангиин болон таря... дай барисаа холбооё бэхижүү... программаар партиие зэбсэгл... байна. Съезд дээрэ нүхэр Стали... хэһэн элидхэлнүүд, партиин ... съездын абаһан шиидхэбэри... социалистическэ хүгжэлтын за... батаар ороһон арадай демокра... оронуудай ахадүү коммунисти... ба хүдэлмэришэнэй партину... тон ехэ удхашанартай байна.

XII съезд болоһонһоо хойшо ... гэрһэн 30 жэл соо хүдэлмэри... анги Ленин—Сталинай парт... хүтэлбэреэр ябажа, манай орон... хүсэн түгэлдэр социалистичес... гүрэн болгоо. Мүнөө манай ... социализмһаа коммунизмда ... жан орохо ябадал амжалтатай... бэелүүлжэ байна.

А. ЛУКАШ...

ЭХЭ ОРОНДОО МОДО ЕХЭЭР ҮГЭЕ!

Машинын хүсые гүйсэдөөр ашаглахын түлөө

Эрийскэ леспромхозой шофер-стахановец Андрей Павлович Сапеговэй хөөрөөн

1951 оной хабар нүхэр Григорий …исович Жерловтой хамта «ИС—151» маркын ашаанай шэ… автомашина тушаажа абаа һэм. Машинаяа тушаажа абаад бай…аа, тэрээндээ наринаар ханда…, техническэ заабарийн ёһоор …аглая гэжэ хэлсэһэн байгаабди. …э гэһэнһээ хойшо хоёр жэл ту… саг үнгэрбэ.

…нэ саг соо тэрэ автомашинамнай …итальна заһабарида орохоһоо …тагай дунда зэргынгшье заһаба…а ороогүй ябажа байна. Хаа яа … тэрэ частьнуудайнь элэхэ, муу…ада ябууд дундань һэлгэн заһаба…аад худэлмэрилжэ байдагбди. …шинымнай мөөринүүд 30 мянга… орондо 56 мянган километртэ …ад байна. Ой соогуур машинаяа …дуулангүй һайнаар ябаха гээ… тон бэрхэтэй юм.

…инбэшье, манай Эсэгэ ороной …омашинанууд ехэл бүхэ, ба… бүхэ байдаг гэжэ хэлэхэ …гтэй. Тэдэнние гансал нари…р, техническэ бүхы заабарийн …ор харууһалжа ба жолоодожо …ха шухала.

Григорий Денисович бидэ хоёр … нэгэмнай халаанаа дүүргэхэ… машиныгаа гол түлэб худэл… частьнуудые, мотор, ходовой …ь гэхэ мэтэнүүдые наринаар …тажа, һуладаһан шурэбүүдыень …гадхадаг, тоһодохо газарнуу…нь тоһододог байнабди. Мүн …рументнүүдээ эмхидхэжэ, ба…иень байра байрадань хэдэгбди. …адна, бэе бэеһээ машинаяа ту…жа абалсахадаа хаана, ямар …рта ойлгомжотой аалиар яба…, ямар частьнуудаа дахин да… шалгажа ябаха тухай хэлсэжэ …садагбди. Мүн үбэлэй сагта …иныгаа моторые хүргэнгүй … бэедээ тушаалсадаг байнаб… Юуб гэхэдэ, хүйтэнэй сагта модо тороо унтаргаажархёод, үнн байлгажа хүргэжэрхёо һаа, дахин халаатар саг үнгэржэ ехэ һаад болодог. Мотор халаалгада бензин талдагдажа, ехэ горючи хии талаар гарзалагдадаг байна.

Нүхэр Жерлов бидэ хоёр автомашиныгаа прицепые утадхажа ерээд, модо тайрангүй ута зандань ашаад зөөдэг арга леспромхоз соогоо хамагһаа түрүүн хэрэглэжэ эхилһэн байнабди. Энээнэй ашаар үйлэдбэримнай бүтээсэ хоёр дахин дээшэлээ.

Хэрбээ урдань нэгэ эрьесэдэ 7 кубометр ашадаг байгаа һаа, мүнөө 12—14 кубометр хүрэтэр ашанабди. Ашаагаа буулгажархёод һөөргөө бусахадаа, прицепээ кузов дээрэ ашаад ерэдэгбди. Юуб гэхэдэ, модон соогуур ута прицептэй ябахада ехэ бэрхэ, заримдаа оройдоо ябахын аргагүй байдаг. Тиимын тула прицепээ һалгаажа кузов дээрээ тээгээд, хүнгэнөөр ябахада һайн.

Жерлов бидэ хоёр даалгагдаһан машинаяа гамтайгаар, наринаар абажа ябаһанай ба оролдосотойгоор ажаллаһанай ашаар энэ жэлэйнгээ сезоной даалгабарине бүри январиин 15-да дүүргээ һэмди. Мүнөө түсэбһөө гадуур ехэ хэмжээнэй модон шэрэгдээ.

Григорий Денисович бидэ хоёр шофёрнууд Никонов, Котельников тэгшэдтэй хоорондоо мүрысэнэбди. Бидэнэр абаһан уялгануудайнгаа дүүргэлтые хододоо шалгажа байдагбди.

Энэ жэлэй майн 30-да болохоёо байгаа республикынгаа XXX жэлэй ойн һайндэрые ажалай шэнэ шэнэ амжалтануудаар угтаха гэжэ бидэнэр шиидээд, дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялгануудые абаабди. Тэрэ уялгаяа дүүргэхэмнай лабтай.

Модо урадхуулгын механизмуудые түргэнөөр заһабарилха

…прель һара хадаа модо урад…гын бэлэдхэлдэ шиидхэхы һа…үн.

…ибэшье, модо урадхуулгын за… предприятинууд, түбхын ту…дэ, Онохойн лесокомбинат, …кальска, Баргажанай болон …щиин леспромхозууд механиз… болон түхеэрэлгэнүүдые заһа…лха худэлмэри тон муугаар …лжа байна.

…айкальска леспромхоз модо …хуулгада, модо пароходто …алалгада хэрэгтэй болохо зэр …эгүүдые һаяхан лэ заһабарил… эхилбэ. Онохойн лесокомбинат …гетическэ ажахыгаа гурим…лжа эхилээдүй байһаар. Тус …бинадай нүүдэл 10 электростан…нёдондоһоо хойшо мини хэбтэ… Тэд комбинадай главна инже… Денисов, главна механик Соко… тэгшэд эдэ станцинуудые хүдэлмэрилүүлхын түлөө һаналаа табинагүй.

Модо урадхуулгын сезоной эхилтэр үсөөн үдэр үлөө. Ушар иимэһээ модо урадхуулгада хэрэглэгдэхэ бүхы механизмуудые удааруулангүй хүсэд бэлэн болгохо шухала.

Модо урадхуулгада ба бэлэдхэлгэдэ ашаглагдаха механизмуудые заһабарилдаг «Механлит» завод, тэрэшэлэн республикын Хүдөө ажахын министерствын мотор заһабарилгын завод ой модоной промышленностиин предприятинуудай эльгээһэн автомашинанууд болон тракторнуудые шанаргүйгөөр заһабарилдаг байна. Эдэ предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд модо урадхуулгада хэрэглэгдэхэ зэр зэмсэгүүдые саг болзор соонь һайн шанартайгаар заһабарилха хэмжээ абаха ёһотой.

И. Андреев, «Бурмонголлес» трестын главна механик.

Хандагайн леспромхозой шофер Тарас Леонтьевич Данчинов үдэр бүриингөө даалгабарие 200 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Т. Л. Данчинов.

А. Мантаевай фото.

„Бурмонголлес" трестдэ модо бэлэдхэлэй түсэбэй дүүргэлтын ябаса тухай 1953 оной апрелиин 10-най

ОПЕРАТИВНА МЭДЭЭН

Предприятинууд	Модо бэлэдхэл		Шэрэлгэ	
	Сезоной эхилһээр	Арбан хоног соо	Сезоной эхилһээр	Арбан хоног соо
Эрийскэ	127	129	120	106
Хандагатайн	107	53	104	92
Курбын	100	87	93	120
Черемуховска	98	81	94	227
Хандагайн	94	102	71	104
Хоринн	92	125	76	97
Итанцинн	90	250	86	36
Шулуутайн	87	68	101	167
Б-Тарбагатайн	87	87	81	113
Баргажанай	61	47	63	74
Байкальска	59	37	58	50
Сэлэнгын	34	—	40	110
хамта	88	77	85	109

Түсэбһөө гадуур модо бэлэдхэбэ

Хоринн аймагай колхознигууд модо бэлэдхэл дээрэ сезонойнгоо даалгабари амжалтатайгаар дүүргээд, түсэбһөө гадуур 10000 кубометр модо гүрэндөө үгэбэ. Тэдэнэй хоорондо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ Маленковой нэрэмжэтэ колхозойхид (түрүүлэгшэнь нүхэр Борисов) түрүү һуури эзэлбэ. Энэ колхозойхид түсэбһөө гадуур 3000 кубометр һайн шанартай модо бэлэдхэһэн байна.

Аймагай колхознигуудай энэ амжалтануудынь Майн нэгэнэй һайндэртэ тэдэнэй бэлэг болоно.

Н. Бадмаев.

Доржи Банзаров тухай Н. А. Некрасовай бэшэһэн рецензи тушаа

Ориенталист П. Савельевэй бэшэһэн «Доржи Банзаровай ажабайдал ба зохёолнууд тухай» брошюра тушаа «Современник» гэжэ журналда 1855 ондо рецензи хэблэгдэһэн байгаа. Тус рецензиин авторынь удаан саг соо мэдэгдээгүй байһан юм. Тэрэ сагта «Современник» гэжэ журналые Н. А. Некрасов Н. Г. Чернышевский хоёр хүтэлбэрилдэг һэн. Чернышевский тус журналай критико-библиографическа таһагые толгойлдог байгаа юм, тиимэһээ үнөөхи рецензине Чернышевский бэшээ гэжэ тухайлагдадаг һэн. Н. А. Некрасовай зохёолнуудай суглуулбари соо тэрэ рецензиин автор заагдаһаншье һаа, обёоргдоогүй байшаһан байгаа. (1930 оной хэблэл, т. III, нюур 371). Тиимэ ушарһаа «НИИК-ын записканууд» XIV выпуск дотор хэблэгдэһэн Доржи Банзаров тухай брошюра соо дурсагдаһан рецензиин авторынь Н. Г. Чернышевский байгаа ёһотой гэһэн тухайламжа хэлэгдэһэн байха юм (П. И. Хадаловай «Бурят эрдэмтэн Доржи Банзаров» гэжэ брошюра харагты, «Знание» гэжэ хэблэл, Москва, 1952 он, НИИК-ын записканууд», XIV выпуск).

Заагдаһан рецензине Н. А. Некрасов бэшээ юм гэжэ мүнөө хүсэд элирүүлэгдээ. Тэрэ рецензинь Н. А. Некрасовай зохёолнууд ба бэшэгүүдэй хүсэд суглуулбариин IX том соо 275—278-дахи нюурта 1950 ондо хэблэгдэнхэй.

Уранзохёолшодой дунда бага мэдээжэ авторай брошюра тухай ородой агууехэ уранзохёолшын бэшэһэн шалтагаанууд тухай олон юумэ хэлэлтэгүй. Доржи Банзаров гайхалтай хүн байжа, Н. А. Некрасовые һонирхуулһан юм. Банзаровые Н. А. Некрасов гайхалтай хүн гэжэ нэрлэнэ. Тэрэ өөрынгөө рецензине иигэжэ эхилнэ: «Яһала һайн, һониш, һайнаар бэшэгдэһэн, уншагшадые тон гайхалтай хүнтэй танилсуулха брошюра байна» (Н. А. Некрасов, зохёолнуудайнь хүсэд суглуулбари 275-дахи нюур, 1950 он).

Н. А. Некрасов Доржи Банзаровай биографитай, мүн тэрэнэй научна аша габьяатай уншагшадые танилсуулхын тула П. Савельевэй брошюра сооһоо цитатануудые абаһан байха юм.

«Он жэлэй үнгэрхэ бүри хуушаран һалажа байһан, урда Сибириин эртэ урда сагай монгол зүйлнүүдые һаяар тайлбарилха гэһэн эрдэмтэдэй найдабаринуудынь Банзаровай нүгшэхэтэй хамта һалаба. Тэрэ хадаа наукада ехэ юумэ хэжэ шадаха байгаа: мүнөө хэжэ үрдиһэнэйншье түлөө бэлигтэй ба эрдэмтэ монголистын дурасхалые хүндэлэе.

Дунда Азиин эртэ урда сагай зүйлнүүдые шэнжэлэгшэ байһан тэрэ хадаа европейскэ ориенталистнуудай дунда һуури эзэлхэ эрхэ олоо; бурят байһан тэрэ хадаа бэлиг, гэгээрэл болбосорол гээшэ энэшье зоной хуби заяан байжа болохо юм гэжэ харуулаа, наукын һалбарида өөрынгөө түлөөлэгшэ байһан тэрэнэй нэрые тэдэнэр омогтойгоор нэрлэхэ эрхэтэй».

Гайхалтай энэ хүнэй эрхим бэлигынь арадтанышье хамаадана, энээнһээ хойшо бурядууд урданайхиһаа үлүү анхарал өөртөө хандуулха эрхэ олоо, юуб гэхэдэ тэдэнэй дундаһаа Доржи Банзаров гараа» (мүн тэндэ, нюур 277).

Сэрэгэй һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр, Доржи Казанска гимназида эльгээгдээ һэн, юуб гэхэдэ тэрээнние нютагай засагаархидай оршуулагша болгон бэлэдхэхэ гэһэн байгаа. Өөрынгөө статья соо Н. А. Некрасов мүн энээн тухайшье цитата оруулһан байна.

«1834 ондо Сэлэнгын бурят родуудай тайшаа гүйлта эльгээжэ, тэрээн дотороо Степной Дүүмэдэ ород хэлэ һайн мэдэхэ хүнүүд шухала хэрэгтэй гэжэ мэдүүлхэ зуураа, Казанска гимназида бага наһатай табан бурядуудые, тэдэнтэй хамта нэгэ ламые абаха тухай гуйһан байгаа юм» (П. Савельев, Н. А. Некрасовай статьяһаа абтаба, мүн тэндэ, 275-дахи нюур).

1841 оной июнь соо Д. Банзаров тус гимназине эрхим һайнаар дүүргээд, Казанска университедэй философско факультедэй филологическа таһагта ороо юм.

1846 ондо 24 наһатай Банзаров Казанска университет дүүргээд, «Монголнуудай харын шажан гү, али бөө мүргэл» гэһэн зохёол бэшэжэ, монгол-турецкэ хэлэ бэшэгэй кандидадай нэрэзэргэ абаа һэн.

Саашань Н. А. Некрасов иигэжэ бэшэнэ: «1847 ондо Банзаров Петербург ерэжэ, эндэ ориенталистнуудтай ойро дүтэ болохо гэжэ ба эрдэмтэнэй ажал ябуулжа, хахад жэл үнгэргөө юм. (Банзаровай зохёолнуудай нилээн ута списогые бидэ эндэ оруулбагүйбди). Петербургһаа Банзаров дахин Казань ошожо, тэндээ мүн лэ амар һуугаагүй, Казаньһаа 1849 ондо сибирскэ сэрэгэй губернаторай дэргэдэ тусгаар даалгабаринуудые дүүргэхэ албанда байха гэһэн томилолготойгоор Иркутск ерээ һэн. Петербургда ба Казаньда эрдэмтэдэй дунда байһанай һүүлээр, Иркутскдахи ажабайдалынь Банзаровай бэлигэй ба ажал-ябуулгын хүгжэхэдэ таарамжатай байгаагүй юм» (мүн тэндэ, нюур 276).

Н. А. Некрасов Банзаровай ажабайдалда петербургска ба казанска үенүүдые илгаруулна. Үнэндөөшье «Банзаровай бэлигэй ба ажалябуулгын хүгжэхэдэ» Петербургдахи ба Казаньдахи ажабайдалынь илангаяа үрэ ехэтэй байһан юм.

«Иркутскдахи ажабайдалынь Банзаровай бэлигэй ба ажал-ябуулгын хүгжэхэдэ таарамжатай байгаагүй юм» гэжэ Н. А. Некрасов заана. Эндэ Некрасов Савельевэй брошюра сооһоо нилээд ехэ цитата оруулһан юм, тэрээнииень бидэ тобшоор үгэбэбди:

«Банзаров анханһаа угаа һайн сэдьхэлтэй, угаа зөөлэн зантай байһан юм. Казаньда ба Петербургда эрдэмтэдэй дунда байхадаа, тэрэ өөрынгөө хэрэгтэ үнэн сэхэ эрдэмтэн байгша һэн... Иркутскда байхадаа хэнтэйшье танилсаагүй, мүн зөөлэн зантай хүндэ дэмжэлгэ боложо үгэдэг энхэрэл һайшаал магад үзөөгүй тула, тэрэ тойргошожо эхилээд, гансал бурядуудтай ханилдаг болоо ёһотой, тэдэнтэй ханилхыень национальностиин мэдэрэл татадаг байжа болоо, тиин тэрэ хүнүүдтэй нилээхэһээ ба танилсахаһаа арсадаг болоо ёһотой... Европейскэ оршон дотор үлөө һаа, манай энэ бурят эсэслэн европеец боложо, эрдэм болбосорол тэрэнэй мяха шуһандань шэнгэхэ һэн. Эрдэм болбосоролшьегүй һаа, нюур шарайгаараа, хэлээрээ, шажан шүтэлгөөрөө, урданайнгаа заншалаар, мүн бага наһанайнь мартагдашагүй дурасхалнуудай талаар өөртэнь түрэл байһан хүнүүдтэй харилсахалаараа, Доржи өөрөө мэдэнгүй мэдэрэлдээ абтаа гээшэ. Түрэлнүүдтээ энхэрэн хандадаг байһан ойлгосотой мэдэрэлдэнь бэеэ томоотойдо тоолохо мэдэрэл хамтараа ааб даа, юуб гэхэдэ европейскэ хубсаһатайшье һаань, үһөө абхуулһан тула гэзэгэгүйшье һаань, түрэлнүүдынь тэрэнээ хэмгүй ехээр хүндэлдэг ба тоодог байгаа». (Н. А. Некрасов, зохёолнуудайнь хүсэд суглуулбари, т. IX, нюур 276).

Энэ цитатадаа Н. А. Некрасовай үгэһэн тайлбариин манда үгы байһаниинь гэмшэлтэй. Иркутск болбол Банзаровай бэлигэй ба ажалябуулгын хүгжэхэдэ таарамжагүй байгаа гээд лэ Некрасов дүүргэнэ. Иркутскдахи ажабайдалайнь, хүдэлмэриинь ушар байдал наукын талаар ажал ябуулха арга Банзаровта олгоогүй. Хаанта правительство Банзаровые бурядуудай дунда өөрынгөө политикые нэбтэрүүлэгшэ чиновник болгохые хүсэдэг һэн. Теэд Банзаров чиновник болохо дурагүй байгаа.

1855 оной мартын 2-ой үдэр Доржи Банзаров гэнтэ наһа барашоо һэн.

Ородой агууехэ уранзохёолшо, революционно-демократическа Россин түлөөлэгшэ Николай Алексеевич Некрасов болбол гайхалтай хүнүүдтэ ёһотой хүндэлэл үзүүлдэггүй Россидахи гутамшагта байдал тухай гашуудалтайгаар бэшээ һэн. Агуухэ ород арадай түлөөлэгшэ байһан тэрэ хадаа бурят-монгол арадай хүбүүн — Банзаровай наһа бараһые шаналһан байгаа.

Доржи Банзаровай гайхалтай хүн байһые ёһотойгоор хүндэлхэ гэһэн Н. А. Некрасовай хүсэл бэелүүлэгдээ. Бурят-монгол арад Доржи Банзаровоор омогорходог, тэрэнэй дурасхаалые хүндэлдэг. 1947 ондо Бурят-Монголой ажалшад тэрэнэй түрэһэнһөө хойшо 125 жэл үнгэрһэнэй ойе үргэнөөр тэмдэглээ һэн. Д. Банзаровай ой тухай Союзна правительствын тогтоомжодо И. В. Сталин гараа табиһан юм. Педагогическа институтда Д. Банзаровай нэрэ үгтэнхэй. Банзаровай музей-гэр байгуулагдажа байна. 1955 ондо Банзаровай наһа бараһанһаа хойшо 100 жэл гүйсэхэ юм.

Бурядай анха түрүүшын эрдэмтэн ба ухаалан бодогшын дурасхаалые Советскэ Союзай арадууд хүндэлжэ ябанал.

П. Хадалов, философско наукануудай кандидат.

Колхозуудта ажалай эмхидхэл ба түлэбэри гуримшуулха

…үдөө ажахын артелиин сталин… Уставые, тэрээн соо баталагда… ажалай эмхидхэлгын ба түлэ… социалистическэ формонуу… наринаар дүүргэһэнэй ашаар …ай орон дотор колхозно байгуу…та урган бэхижээ. Жэшээ болгон, …СР-эй Верховно Советэй депу… Трофим Дорофеевич Сычевой …лбэрилдэг Байкало-Кударын …агай Ленинэй нэрэмжэтэ колхо… абаад үзэе. Тус артельдэ ажа… эмхидхэл тухай Уставай зааба… шууд бэелүүлэгдэһэнэй ашаар, …озннгууд ажалай ехэ бүтээсэ …лана, доторойнгоо ресурснуудые …эд ашаглана. Ажалдаа гара…гүй, лодырьлодог ябадалые энэ …елиин гэшүүд шоо үзэн хара… Тэрэнэй эсэстэ колхозынь … бүри хүгжэжэ байна. …нгэн доходой, үйлэдбэриин шухала хэрэгсэлнүүдэй ба ху…гдадаггүй фонднуудай ургаһан …ал колхозой бэхижэһэние гэр…э. Колхозой гол шухала хэрэг…үүд 1950 онһоо хойшо 40 үлүү… процентээр ехэ боложо, … оной январиин 1-дэ …иллион үлүүтэй түхэригтэ, ху…гдадаггүй фонднууд 2,8 мил… үлүүтэй түхэригтэ хүрэһэн… 1952 ондо колхоз 1600 мян… түхэригэй олзо доход абаа.

…итыгээ ажалда колхознигуу…эдэбхитэйгээр хабаадаһанһаа, …эй ажалта үдэр ехээр олоһон… Сэлэнгын аймагай Маленковой …жэтэ томодхогдоһон колхозой …лтэ сэхэ дулдыдаһан байна. … хэжэ шадаха нэгэ колхозни… 1951 ондо дунда зэргээр 340 ажалта үдэр олоһон байгаа һаа, 1952 ондо 470 ажалта үдэр олоһон байха юм. Эдэ бүгэдын ашаар колхоз 2 жэлэй турша соо мүнгэн доходоо 3 дахин дээшэлүүлжэ, хубаагдадаггүй фондоёо хоёр дахин арьбадхажа шадаһан байгаа.

Гэхэтэй хамта, ажалай эмхидхэл ба түлэбэри тухай Уставай заабарине, «Колхозуудта ажалай эмхидхэлые һайжаруулха, бүтээсые дээшэлүүлхэ ба түлэбэрие гуримшуулха хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Советэй тогтоолые дүүргэдэггүй колхозууд үшөөл олон. Тэрэнэй эсэстэ олон колхозуудта ажалай ресурснууд тон муугаар ашаглагдана, хүдөө ажахын шухала худэлмэринүүд саг соогоо дүүргэгдэнэгүй. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлэй эхеэр хабарай полевой худэлмэриин үедэ олон колхознигууд ажалта үдэрэй минимум олоогүй, тиихэдэ Бичурын, Яруунын, Баргажанай, Зэдын, Заиграйн, Иволгын, Ториин ба Закаменай аймагуудта бүхы колхознигуудай 8—10 процентнь ниитын худэлмэридэ хабаадаагүй һэн. Зарим аймагуудта колхознигууд үшөөл тон үсөөн ажалта үдэр олоно.

Ниитын худэлмэринүүдтэ ажалай ресурснуудай муугаар ашаглагдадаг гол шалтагаануудай нэгэн юуб гэхэдэ, үйлэдбэриин бригадануудай составай саг үргэлжэдөө байха гэһэн принцип эбдэгдэнэ. Үйлэдбэриин бригадануудта, малажалай фермэнүүдтэ колхознигууд олоороо һэлгэгдэдэг болоо. Тэрэнэй эсэстэ колхознигуудай худэлмэридөө эзэн бусаар, харюусалгагүйгөөр хандаха, тиигэжэ ажалайнгаа журам һуладхаха болон эбдэхэ ябадалда хүргэдэг байна. Огородой, барилгын, тэжээл бэлэдхэлэй, тэрээнһээ байтагай тариаанажалай бригадануудай жэлэй турша соо нэгэ бүридхэгдэдэг, нэгэ тараагдадаг ушар олон үзэгдэдэг. Иимэ байдал мүн малажалдашье бии. Жэшээлхэдэ, Хоринн аймагай колхозуудта бүхы колхознигуудай имагтал гурбанайнь нэгэ хуби малажал дээрэ 3 жэлһээ дээшэ худэлмэрилдэг байна. Зарим колхозуудта, илангаяа Сэлэнгын Курумканай, Зэдын, Закаменай аймагуудта үбэлдөө адуу мал тон олон гүүртэнүүд ба отаранууд болгогдон хубаагдажа, үсөөхэн колхознигуудта, ехэнхидээ нэгэ бүлэ айлда даалгагдадаг ябадал ниитын ажахын хүгжэлтэдэ тон ехэ һаад түбэг ушаруулна. Малнуудые олон газарта хубаарилан үбэлжүүлгэ хадаа малай ехэнүүд байрануудые, малшадай байха болбосон түхэлтэй гэрнүүдые бариха, малажалай ажал ехэтэй худэлмэринүүдые механизацилха хэрэгтэ һаад ушаруулна.

Үйлэдбэриин бригадануудай бригадирнуудай ба фермэнүүдые даагшадай составые бэхижүүлхэ хэрэгтэ хүсэд анхаралаа хандуулха шухала.

Үйлэдбэриин саг үргэлжын бригадануудые бэхижүүлхэ, гэшүүдыень һэлгүүлхэ ябадал болюулха, бригадирнуудай ба фермэнүүдые даагшадай мэргэжэл шадабарине болон нэрэ хүндые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ гээшэ партиина, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай зорилго болоно.

Тракторна ба тариаанажалай бригадануудай хоорондоо нигта барисаатайгаар худэлмэрилхэ ябадал колхозно үйлэдбэридэ ажалые зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэ удхашанартай. Баян ургаса хуряахын түлөө договорно уялгануудаа наринаар дүүргэхын түлөө МТС-эй механизаторнууд колхознигуудтай хамтадаа оролдосотойгоор хоёр талаһаа зүбшэгдэһэн түсэбэй ёһоор худэлмэрилбэл, хэзээдэншье амжалта туйлаха байна. Тиимэһээ мүнөө хабарай полевой худэлмэриин үедэ тракторна ба тариаанажалай бригадануудай худэлмэрине зүбөөр тааралдуулан ябуулхын тула бригадануудай хоорондо зүбшэгдэһэн худэлмэриин түсэбүүдые зохёохо шухала. Үйлэдбэриин даалгабариин ба худэлмэриин түсэбэй ёһоор тракторнууд болон сложно машинануудай ябаха маршрудуудые зохёохо, колхознигууд ба трактористнуудай хамтын зүблөө үнгэргэхэ, полевой худэлмэринүүдэй шанарай хойноһоо шанга хиналта табиха хэрэгтэй.

Колхозуудта ажалай эмхидхэл һайжаруулха, бүтээсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ажалые зүбөөр нормолхо ба ажалта үдэрнүүдые прогрессивнэ гуримаар түлэхэ гээшэ ехэ удхашанартай. Ажалай нормонуудые ба ажалта үдэрөөр гаргагдадаг худэлмэриин сэгнэлтые зүбөөр зохёолгохадаа ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ, ажалта үдэрэй үүргые бэхижүүлгэдэ, тэгшэдхэлгые усадхалгада туһалдаг.

Колхоздо табигдаһан ажалай нормонуудые хаража, шэнэдхэжэ байха хэрэгтэй. Ажалай нормонуудые шэнэдхэхэ зуураа колхозой правлени болбол худэлмэри бүхэние наринаар хаража үзэхэ, ажалайнгаа нормонуудые нилээд ехээр үлүүлэн дүүргэдэг түрүү колхознигуудай дүй дуршэл шэнжэлхэ ёһотой. Тиихэ зуураа, арифметическэ дунда зэргын тоонууд бэшэ, харин урда тээнь туйлагдаһан дунда зэргын тоое үлүү гараһан прогрессивнэ нормонууд абтаха зэргэтэй. Тэрэ хадаа түрүүшүүлтэй зэргэшэхэ, гээгдэжэ ябаһан колхознигуудые түрүүшүүлэй зэргэдэ оруулха хэрэгтэ туһатай юм. Тиимэһээ энэ худэлмэрине үшөө хээгүй ба энэ талаар дутагдалтай байһан колхозуудта ажалай нормонуудые шэнээр хаража үзэхэ, тиихэдээ тэрээндэ колхознигуудые, илангаяа түрүүшүүлые хабаадуулха, шэнэ нормонуудые колхознигуудай хамтын суглаанууд дээрэ баталуулха хэрэгтэй.

Бригадануудта хүдөө ажахын бүхы худэлмэринүүдые хүнүүд заабол амяар амяараа гү, али баганууд бүлэгөөрөө хэхэ ёһотой гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Советэй 1948 оной апрелиин 19-нэй тогтоол заана. Ажалай эмхидхэлгын энэ арга хадаа ажалдаа эзэн бусаар хандалгые, тэгшэдхэлгые, олоороо нэгэ газарта сугларан худэлмэрилгые усадхадаг, ажалай бүтээсые ба шанарые дээшэлүүлдэг байна. Гэбэшье, имагтал хуряаһан ургасынь ба малажалһаа абаһан продукциинь зэргээр колхознигуудта ажалта үдэр үгэхэ эрилтын дүүргэгдэдэг байхада, ургаса ба малажалай продукци абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө колхознигуудта ажалай нэмэлтэ түлэбэри үгэдэг байхада, ажалай эмхидхэлгын энэ арга амжалтатайгаар нэбтэрүүлэгдэжэ шадагдаха юм.

Ажалта үдэр болбол хэгдэһэн ажалай хэмжүүр мүн. Тэрээнтэй хамта, натуральна ба мүнгэн доход хубаалгада колхознигой хабаадалгые тодорхойлһон хэмжүүр болоно. Тиимэһээ ажалта үдэр зүбөөр гаргашалхын ба ажалта үдэртэй наринаар зохилдуулан олзо доход хубаахын түлөө тэмсэл хадаа колхозуудта ажалые ба ажалай түлэбэрине зүбөөр эмхидхэхын түлөө тэмсэл болоно. Гэбэшье, захиргаанай-хангалгын персоналые олошоруулха, колхозно үйлэдбэритэй холбоогүй худэлмэриин түлөө ажалта үдэр гаргашалха зэргээр, мүн тэрэшэлэн ажалта үдэр буруугаар бэшэхэ ба ажалай нормонуудые доошолуулха зэргээр олон колхозуудта ажалта үдэр үрихэ ябадал мүнөө хүрэтэрөө үзэгдэнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Олзо доход хубаарилха тушаа Уставаар тогтоогдоһон тусхай гуримые бүдүүлигээр эбдэдэг колхозууд үшөөл олон бии.

Ажалта үдэр үрихэ, олзо доход буруугаар хубааха ябадалтай ходо доо тэмсэхэ, ажалта үдэрэй удхашанарые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Колхознигуудта ажалта үдэр түлэлгын эдэ принципүүдэй бэелүүлэгдэхын тула партиина, советскэ ба хүдөө ажахын органууд абтадаг продукциин ба колхозник бүхэнэй гаргашалһан ажалай тоо бүридхэлые һайнаар табиха ябадал хангаха ёһотой.

Колхозуудта ажалай ба продукциин тоо бүридхэлые бүхы хэмжээгээр һайжаруулха, энэ худэлмэрине үнэн сэхэ ба бэлэдхэлтэй колхознигуудта даалгаха шухала.

Ажалай эмхидхэл ба түлэбэрине үдэрһөө үдэртэ һайжаруулан, хэһэн ажалай зэргээр доход хубааха социалистическэ принципые шууд сэхээр бэелүүлэн, манай республикын колхозно деревниин худэлмэрилэгшэд тариаанажал ба малажал дээрээ шэнэ амжалтануудые туйлаха байна.

П. ИВАНОВ, КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таһагые даагшын орлогшо.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БУХЭДЭЛХЭЙН СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ ФРЕДЕРИК ЖОЛИО-КЮРИИН КОММЮНИКЕ

ПРАГА, апрелиин 14. (ТАСС). Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй секретариат хэблэлдэ толилхын тула Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй түрүүлэгшэ Фредерик Жолио-Кюриин коммюнике толилбо. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

Агууехэ табан гүрэнэй правительствонуудта хандаһан хандалгада хамаатай шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула эб найрамдал хамгаалха арадуудай Конгрессэй томилһон комисси мартын 29-нэй үдэр эдэ правительствонуудта бэшэг эльгээбэ.

Комиссида даалгагдаһан даалгабаритай зохилдуулан, тус комисси Эб найрамдалай Пакт баталха тухай хэлсээ хэжэ эхилхыень правительствонуудые уряалба. Комисси хадаа тэрэнэй ябуулгануудые дэмжэхэ гэһэн уряатайгаар бусад оронуудай правительствонуудта ба олониитэдэ тэрэшэлэн хандаба.

Агууехэ гүрэнүүдэй хоорондо хэлсээ хэхын түлөө олониитын үргэн хүдэлөөн бүхы дэлхэй дээрэ дэлгэржэ байна.

Эб найрамдал хамгаалха хүдэлөөн, илангаяа национальна комитедүүд ба эб найрамдал хамгаалха бүхы комитедүүд хадаа Конгрессэй комиссиин демаршые правительствонуудай үнэмэ дэмжэхэ талаар орон бүхэндэ ехэ кампани дэлгэрүүлхэ тон шухала байна.

Уласхоорондын түгшүүрилые үнэхөөр һуларуулха зорилготой шэнэ ябуулгануудта туһалха гэһэн бүхы хүнүүдые нэгэдүүлхын тула, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюро 1953 оной майн 5—6-да заседани хэхэ байна. Бюро хадаа Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй һаяар болохо сессиин үдэрые тэрэшэлэн тогтоохо юм.

Австрида советскэ сэрэгшэдэй хүүрнүүд дээрэ веногууд табигдаа

ВЕНА, апрелиин 14. (ТАСС). Гитлеровскэ богоолшолгоһоо Австрине Советскэ Армиин сүлөөлһөөр найман жэлэй ойтой дашарамдуулан эдэ үдэрнүүдтэ ажалшад советскэ сэрэгшэдэй хүүрнүүд дээрэ веногуудые табяа.

Австридахи советскэ сэрэгшэдэй үмэнэһөө генерал-майор Маслов, Вена городой советскэ комендант генерал-майор Борейко, Австриин компартиин Центральна Комитедэй политбюрогой гэшүүд Готлиб Феала ба Эрвин Цуккер-Шиллинг, Венын вице-бургомистр Вейнбергер, Венын общинна Соведэй гэшүүд Лаушер, Маллер гэгшэд, ажалшадай олон делегацинууд Австрине сүлөөлхын түлөө дайлалдан наһа бараһан Советскэ Армиин солдадуудай ба офицернүүдэй хүүрнүүд дээрэ, Венын Центральна кладбищада веногуудые табяа. «Илагшадта ба сүлөөлэгшэдтэ хэтэ мүнхын алдар соло!», «Советскэ Армиин геройнуудта гэһэн» бэшэгүүд веногууд дээрэ харагдана.

Венэдэ Сталинай нэрэмжэтэ талмай дээрэ, советскэ сэрэгшэдтэ зорюулагдаһан памятнигай дэргэдэ австрийска правительствоһоо, Вена городһоо, элдэб организацинуудһаа ба ажалшадай коллективүүдһээ веногууд табигдаа.

Венын районуудта, мүн Калькс-бруг, Перхотольдсдорф, Инцерсдорф, Штаммерсдорф ба Австриин бусад һуурин газарнуудта веногууд табигдаа.

Хитад арад Владимир Маяковскиин дурасхаалые тэмдэглэнэ

ШАНХАЙ, апрелиин 14. (ТАСС). Владимир Маяковскиин наһа бараһаар 23 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Шанхайн газетэнүүд поэдэй ажабайдалда ба ажал-ябуулгада зорюулагдаһан статьянуудые толилно.

«Синьминбао» газетэ иигэжэ бэшэнэ: советскэ оюун бэлигтэ поэт, бүхы дэлхэйн ажалшадай дууша Владимир Маяковскиин наһа бараһаар 23 жэлэй ой апрелиин 14-дэ гүйсэбэ. Агууехэ поэт тухай дурасхаал манда үнэтэй юм. Тэрэнэй шүлэгүүд манай революционно замые гэрэлтүүлээ. Тэрэнэй ажабайдал ба тэмсэл хадаа арадта творческоор, хизааргүйгөөр алба хэлгын гайхамшагта жэшээ мүн. Маяковский хадаа поэт байхаһаа гадна, боец байгаа. Тэрэ хадаа коммунизмын илалтын түлөө тэмсэһэн байна.

Хүндэ бэрхэ үедэ, тэмсэлэй үедэ холын Москваһаа соностоһон поэдэй сууряата голос манай зоригжолой асари ехэ эшэ үндэһэн байгаа. Маяковский манай арадай тэмсэлдэ бүхы зүрхөөрөө талархадаг, Хитадай революциин илалтые хүсэдэг байгаа. Тэрэ хадаа манай нүхэр байгаа.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн VII сесси

Политическэ комитедтэ

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 14. (ТАСС). Дэлхэйн шэнэ дайнай аюулые зайсуулха зорилготой хэмжээнүүд ба арадуудай хоорондохи эб найрамдал болон хани барисаа бэхижүүлхэ зорилготой хэмжээнүүд тухай асуудалаар польско дурадхалнуудые Политическэ комитедэй апрелиин 13-най үглөөнэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлөө.

Заседани дээрэ үгэ хэлэһэн Голландиин, Шэнэ Зеландиин, Панамын ба Израилиин түлөөлэгшэд Польшын дурадхалнуудые Генеральна Ассамблейн абаха ябадал буруушааһан болобошье, энэ асуудалаар өөрынгөө хараа бодолые үмөөрхэ ямар нэгэн үндэһэтэй шалтагаан дурдажа шадаагүй.

Заседаниин эсэстэ Чехословакиин делегациин толгойлогшо В. Давид үгэ хэлэбэ. Польско дурадхалнууд хадаа үргэн программа гээшэ, тэрэнэй үндэһөөр дэлхэйн шэнэ дайнай аюул зайсуулагдажа, арадуудай хоорондо эб найрамдал ба хани барисаан бэхижүүлэгдэжэ болохо юм гэжэ Давид харуулаа.

Чехословакиин түлөөлэгшэ Польшын делегациин оруулһан дурадхал бүхэн тушаа өөрынгөө делегациин хараа бодолые тодорхойгоор тайлбарилба. Буу зэбсэгүүдые ба зэбсэгтэ хүсэнүүдые хизаарлаха тухай польско дурадхалай угаа шухала байһые тэмдэглэн Чехословакиин делегат хадаа капиталистическэ оронуудта буу зэбсэгүүдые яаралтайгаар түхеэрэлгэ тухай олон баримтануудые харуулба.

Чехословакиин делегаци польско дурадхалнуудые дэмжэнэ, Польшын делегациин оруулһан резолюциин проектын түлөө голосовалхыень бусад делегацинуудые уряална гэжэ В. Давид түгэсхэлдөө мэдүүлбэ.

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 14. (ТАСС). Апрелиин 13-най үдэрэй заседани дээрэ Политическэ комитет дэлхэйн шэнэ дайнай аюул зайсуулха зорилготой хэмжээнүүд ба арадуудай хоорондохи эб найрамдал болон хани барисаа бэхижүүлхэ зорилготой хэмжээнүүд тухай асуудалаар польско дурадхалнуудые зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлөө.

Заседани дээрэ үгэ хэлэһэн Кубагай, Панамын ба Доминиканска республикын делегадууд польско дурадхалнуудта хамаадахагүй үгэ удаанаар хэлээ.

Мүнөө үедэ «эб найрамдалые туйлаха жиирэй, хүнгэн зам байхагүй», энэ замые резолюцинуудта бэшэ, харин «вождьнорой ухаан бодолдо оложо болохо юм» гэжэ хэлээд, Австралиин түлөөлэгшэ польско дурадхалнуудые абахаяа арсаһан шалтагаанаа тайлбарилба.

Заседаниин эсэстэ хуряангы мэдүүлгэ хэхэ зуураа, Польшын түлөөлэгшэ хадаа арадуудай эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай хэрэгтэ угаа шухала удхашанартай польско дурадхалнуудые анхаралтайгаар хаража үзэхэ гэжэ Политическэ комитедэй гэшүүдые уряалба.

ООН-до Бирмын түлөөлэгшын мэдүүлгэ

ДЕЛИ, апрелиин 14. (ТАСС). Индийскэ информационно бюро иигэжэ дамжуулна:

Хойто Бирмэдэ гоминдановецуудай үлэгдэлнүүдэй ябуулгануудые буруушаан ООН-до бариһан гомодолоо Бирма хэбээрнь үлөөнэ гэжэ Бирмын түлөөлэгшэ ООН-эй штаб-квартира соо Азиин ба Африкын 14 ороной түлөөлэгшэдтэ мэдүүлбэ. Өөрынгөө гомодолые Бирмын болюулһан тухай мэдээсэлые буруушаагаа. Бирманска территори дээрэ байдаг гоминдановецуудай үлэгдэлнүүдые дэмжэхын түлөө чанкайшистнуудые шүүмжэлэн зэмэлхэ гүйлтатайгаар Бирма ООН-до хандаа гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Паньмыньчжоньдохи хэлсээнүүд

ПЕКИН, апрелиин 14. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент Кэсонһоо иигэжэ дамжуулба:

Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээндэ хабаадаһан корейско-хитадай делегаци мүнөөдэр иимэ коммюнике толилбо:

Үбшэлһэн ба шархатаһан сэрэгэй пленэйхидые нютагтань бусааха тухай хэлсээе апрелиин 11-дэ баталһанай һүүлээр, холбоо бэелүүлэгшэ штабной офицернүүдэй заседани дээрэ хоёр таланууд хадаа үбшэлһэн, шархатаһан сэрэгэй пленэйхидые нютагтань бусааха ябадалтай холбоотой административна детальнууд тушаа бүрин хэлсээ туйлаба. Апрелиин 14-дэ хоёр таланууд энэ хэлсээнэй эсэсэй текстнүүдые тусхай андалдан абалсаба. Тиимэ болохолоороо, конференциин столдо һуугаад зүбшэн хэлсэһэнэй ба консультаци хэһэнэй ашаар хоёр тала үбшэлһэн ба шархатаһан сэрэгэй пленэйхидые нютагтань бусааха тухай асуудалые зүбөөр шиидхэлгэ түргөөр туйлаба.

Генерал Марк Кларкда мартын 28-да ба апрелиин 1-дэ корейско-хитадай талын командалагшадай эльгээһэн бэшэгүүдэй, мүн корейско-хитадай талын командалагшадай нэрэ дээрэ мартын 31-дэ Кларкын эльгээһэн бэшэгэй ёһоор, хоёр тала иигэжэ зүбшөөгөө: үбшэлһэн ба шархатаһан сэрэгэй пленэйхидые дайнай үедэ андалдан абалсаха тухай асуудалые зүбөөр шиидхэлгэ сэрэгэй пленэйхид тухай бүхы асуудалые һаадгүйгөөр шиидхэлгэдэ хүргэхэ ёһотой.

Тиимэ болохолоороо, үбшэлһэн ба шархатаһан сэрэгэй пленэйхидые андалдан абалсаха тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэһээ гадна, хоёр талын холбоо бэелүүлэгшэд даб дээрэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээ һэргээхэ үдэр ба сагые зүбшэн хэлсэхэ, тогтоохо ёһотой. Энээнтэй дашарамдуулан, холбоо бэелүүлэгшэдэй апрелиин 11-нэй заседани дээрэ корейско-хитадай талын холбоо бэелүүлэгшэдэй делегациин толгойлогшо генерал Ли Сан Чо сэрэгэй пленэйхид тухай бүхы асуудалые зүбшэн хэлсэхын ба шиидхэхын, Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ туйлахын тула, даб дээрэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээ хоёр талын делегацинуудай дары эхилхые дурадхаба. Нүгөө тала нэгэ хоёр үдэрэй турша дотор харюу үгэхые зүбшөөбэ.

Корейдэ үбшэлһэн ба шархатаһан сэрэгэй пленэйхидые андалдан абалсалга тушаа

ПЕКИН, апрелиин 15. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент үсэгэлдэр Кэсонһоо иигэжэ дамжуулаа:

Баталагдаһан хэлсээнтэй зохилдуулан, Хойто Корейн лагерьнуудта байгаа үбшэлһэн ба шархатаһан сэрэгэй пленэйхидые тусхай бүлэгүүд болгон сугларалгын пунктнуудһаа мүнөөдэр эльгээжэ эхилбэ. Сэрэгэй эдэ пленэйхид апрелиин 16-да ба тэрэнэй хойто тээ Кэсон ерэхэ юм гэжэ хүлеэгдэнэ. Амарһанайнгаа, медицинскэ шухала туһаламжа абаһанайнгаа һүүлээр тэдэнэр апрелиин 20-до гү, али тэрэнэй хойто тээ Паньмыньчжоньдохи конференциин райондо ерэхэ, тиин мүнөөнэй дайн соо өөрынгөө гэр бүлэнэртэ бусажа ошохо золтой сэрэгэй пленэйхидэй нэгэдэхи бүлэг болохо байна.

Сэрэгэй пленэйхидэй нэгэдэхи бүлэгые һуулгаһан 20 автомашинын колонно мүнөө үглөөнэй 6 часта Чхонмоһоо гараба. Тэрэ хадаа хоёр үдэр болоод Кэсон ерэхээр хүлеэгдэнэ. Нүгөө хоёр бүлэгүүд тэрэ лэ часта Маньпхочжиньһаа ба Пхектонһоо 45 автомашинаар мордобо. Тэдэнэр апрелиин 17-до Кэсон ерэхээр хүлеэгдэнэ.

Корейско-хитадай тала хадаа американска бомбардировщигуудай һандаргаһан Кэсон городто бүтэн үлэһэн ниитын байшангуудые шэлэжэ олоод, үбшэн ба шархатаһан сэрэгэй пленэйхидые тушаан абаха ба нютагтань бусааха бэлэдхэл хэнэ.

Сэрэгэй пленэйхидэй байдаг саг зуурын хэдэн госпитальдо ошоод ерэһэн корреспондентнүүд иигэжэ тэмдэглэнэ: Корейскэ Арадай армиин ба Хитадай арадай һайндуратанай частьнуудай командовани нүгөө талаһаа сэрэгэй пленэйхидые тушаан абаха, медицинскэ болон ондоо туһаламжа тэдээндэ үзүүлхэ талаар бүхы шухала хэмжээнүүдые абаа.

ЛОНДОН, апрелиин 15. (ТАСС). Рейтер агентствын Токийска корреспондентын мэдээсэлһээ харахада, сэрэгэй пленэйхидые андалдан абалсаха тухай Корейдэ баталагдаһан хэлсээнтэй зохилдуулан, Эхэ орондоо бусаагдажа байгаа корейскэ ба Хитадай сэрэгэй пленэйхидэй түрүүшын бүлэг Чечжудо аралһаа Пусан ерээ.

Үбшэлһэн ба шархатаһан 770 сэрэгэй пленэйхид десантна суднаар Пусанда асарагдаба. Тэдэнэр апрелиин 20-до Паньмыньчжонь руу эльгээгдэхэ байна, тэндэ андалдан абалсалга эхилхэ юм.

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, апрелиин 14. (ТАСС). Үнгэрһэн үдэр корейскэ Арадай армиин соединенинүүд ба Хитадай арадай һайндуратанай частьнууд Пенамдоной райондо американо-английска интервентнүүдтэ ба лисынмановска сэрэгүүдтэ эсэргүү нютагай шанартай байлдаануудые хэжэ үргэлжэлөө гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Апрелиин 13-най һүни американска авиаци Пхеньянай хүн зоной һуудаг кварталнуудта дахин добтолжо, тэдэниие зэрлигээр хаа хамаагүй бомбодоо. Олон үхибүүд, эхэнэрнүүд ба хүгшэд алагдаба.

Мүнөөдэр Арадай армиин зенитнэ частьнууд ба дайсанай самолёдуудые агнан буудагшад дайсанай 5 самолёт унагаагаа.

ПХЕНЬЯН, апрелиин 15. (ТАСС). Үнгэрһэн үдэр Арадай армиин соединенинүүд ба Хитадай арадай һайндуратанай частьнууд фронтын зарим участогууд дээрэ американо-английска интервентнүүдтэ ба лисынмановска сэрэгүүдтэ эсэргүү нютагай шанартай байлдаануудые хэбэ гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Европейскэ оронуудай худалдаа наймаанай экспертнүүдэй зүблөөн нээгдэбэ

БЕРН, апрелиин 13. (ТАСС). Европа тушаа ООН-эй экономическа комиссиин 7-дохи ба 8-дахи сессинүүдэй шиидхэбэриин ёһоор зарлагдаһан, Зүүн ба Баруун Европын оронуудай худалдаа наймаанай экспертнүүдэй зүблөөн мүнөөдэр Женевэдэ хүдэлмэрилжэ эхилээ.

Европейскэ 25 оронуудай ба США-гэй экспертнүүд зүблөөндэ хабаадана. Европа тушаа ООН-эй экономическа комиссиин гэшүүд бэшэ оронуудай экспертнүүд тэрэшэлэн хабаадана. Германска Демократическа Республика, Баруун Германи ба Австри өөһэдынгөө экспертнүүдые тэрэшэлэн эльгээгээ.

Европа тушаа ООН-эй экономическа комиссиин гүйсэдхэхэ секретарь Мюрдалиин үгэ хэлэһэнэй һүүлээр зүблөөн эхилбэ. Мюрдаль хадаа дайнай хойто тээхи үедэ Баруун ба Зүүн Европын хоорондохи худалдаа наймаанай хүгжэлтын юрэнхы байдалые харуулаа, энэ зүблөө зарлаха тухай асуудалай түүхые тайлбарилаа.

Зүблөөндэ хабаадагшад Зүүн ба Баруун Европын оронуудай хоорондохи худалдаа наймаанай байдалые хаража үзэхэ, эдэ оронуудай худалдаа наймаанай дурадхалнууд ба эрилтэнүүд тухай экспертнүүдэй мэдүүлгэнүүдые шагнаха байна.

Зарим оронуудай хоорондохи худалдаа наймаанай асуудалнуудаар экспертнүүдэй хоёр талын ба гурбан талын хэлсээнүүд зүблөөнэй зүблэхэ зүйлдэ тэрэшэлэн оруулагдаа.

Англи шэниисын сэнгүүд тухай хэлсээ баталхаяа арсаба

ПАРИЖ, апрелиин 14. (ТАСС). Парижска радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, 17 ороной, тэрэ тоодо США-гэй, Франциин, Бельгиин түлөөлэгшэд ойрын гурбан жэлэй шэниисын сэнгүүд тухай хэлсээе үсэгэлдэр Вашингтондо баталба. Шэниисын сэнгүүдые дээшэлүүлхэ гэжэ хараалһан энэ хэлсээ баталхаяа Англи арсаба.

ЛОНДОН, апрелиин 14. (ТАСС). Редакционно статья соогоо, «Таймс» газетэ США-гэй тогтооһон шэниисын сэнгые зүбшөөһэн бусад оронуудта нэгэдэхэеэ Англиин арсаһан ябадалые һайшаана. «Өөрынгөө үйлэдбэрилэгшэдтэ Холбоото Штадуудай түлэхэ сэн хадаа США-гэй өөрынь хэрэг гээшэ. Тиин импорт хэгшэ оронууд хадаа США өөрынгөө мүнгэн туһаламжые өөрөө түлэхэ юм гэжэ хүлеэхэ хуулита эрхэтэй байна. Дурадхагдаһан ба эригдэһэн сэнгэй хоорондохи табан центын илгаа тон ехэ илгаа гээшэ. Энэ хадаа уласхоорондын худалдаа наймаанда американска дотоодын политикын хамаархалга мүн. Английска правительство буулта хэхэ ёһогүй. Англи хадаа экспорт ехээр хэдэг орон мүн. Тэрэнэй хабаадалгагүйгөөр хэлсээн ашагтай байжа шадахагүй».

«Дейли Мейл» ба «Дейли Экспресс» газетэнүүд иимэ удхатай редакционно статьянуудые толилбо.

«Дейли Экспресс» хадаа шэниисэ тухай уласхоорондын хэлсээндэ хабаадахагүй гэжэ Англиие уряална.

ЭКСКУРСЯАР ЕРЭҺЭН КОЛХОЗНИГУУД

Сэлэнгын аймагай Ноёхоной сомоной Маленковой нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой гэшүүд Кяхта город экскурсяар ерэжэ, энэ городой түүхэтэ газарнуудаар ябажа һонирхобо. Академик Обручевой нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлэлгын музей экскурсантнуудые илангаяа ехээр һонирхуулаа.

Тус музейн Байгаалиин ба түүхын таһагуудай экспонадуудһаа нилээдгүй һонирхолтой зүйлнүүдые залуу колхознигууд блокнодууд дээрээ бэшэжэ абаа. Энэ музейдэ научна хүдэлмэрилэгшөөр 50 гаран жэл соо таһалгаряагүй хүдэлмэрилжэ байгаа Галиптина Николаевна Орлова экскурсантнуудта наукын шэнэ туйлалтанууд тухай тон ойлгосотойгоор экспонадуудые харуулан хэлэжэ үгөө.

Экскурсяар ерэһэн һаалишан Дари Хайдапова, хонишон Пагма Данзанова, колхозой племенной фермын учётчик Цыренцу Балданова, колхозой барилгын бригадын гэшүүд Жамбал Санжиев, Бальжин Эрдынеев, Ламажап Нохошкуев ба бусад манай республикын хүдөө ажахын туйлалтануудые харуулһан шэнэ экспонадуудтай танилсажа, түрүү дүй дуршэлэй арга методуудые бэшэжэ абаһан байна.

Гадна, Ноёхоной долоон жэлэй һургуулиин 5 эрхим һурагшад колхознигуудтай хамта экскурсида ерэлсэһэн. Эдир экскурсантнуудта «Астра», «Гвоздика», «Василька», «Маки» гэжэ гоё һайхан сэсэгүүдэй үрһэ һургуулиингаа һуралсалай туршалгын участогто тарихыень музейн коллектив бэлэглээ. И. В. Мичуринай яблоконуудай бүхы сортнуудые экскурсантнууд эндэ хараһан байна.

Экскурсантнууд Кяхта городой түүхэтэ газарнуудаар, һургуулинуудаар, хүүгэдэй садуудаар ябажа хараһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: музейн байгаалиин таһаг соо нүхэр Г. Н. Орлова экскурсантнуудта экспонадуудые харуулжа байна.

Текстнь **Б. Дыбрыловэй**, фотонь **А. Алгазинай**.

Штангистнуудай мүрысөөн

Һаяхан Улан-Удэдэ штанга үргэлгөөр ээлжээтэ мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Мүрысөөн штангые аалин, гэнтэ, түлхин үргэлгөөр боложо, энээндэ бэеын шэгнүүрэй талаар 7 категориин спортсменүүд хабаадалсаһан байна.

Энэ жэлэй мүрысөөндэ нёдондонойхидо орходоо олон хүн хабаадалсаһан ба урдань тогтоогдоһон республиканска рекорднууд нилээд дээшэлүүлэгдэһэн байха юм.

Эгээн хүнгэн бэетэй штангистнууд Минеев ба Смирнов (хоюулан Дивизионная станциһаа) гэгшэд республикын чемпионой нэрэ зэргын түлөө эрид шанга тулалдаба. Эсэстээ Смирнов нүгөөдэһөө 2,5 килограмм үлүү үргэжэ, илаһан байна. Энэ хоёр, урдань байһан республиканска 3 рекордые дээшэлүүлбэ.

Хүнгэншэг бэетэйшүүлэй дундаһаа Братеньков («Спартак») Новак (Дивизионная станци) шалгаржа гараад, түрүү һуурийн түлөө тэмсэбэ. Тэед хоюулан тэнсэһэн байбашье, Новагын шэгнүүрээ нүгөөдэһөө 1 килограмм хүнгэн байһан тулада илаһан гэжэ тоологдобо.

Дунда бэетэйшүүлэй дундын мүрысөөндэ Воробьев (Дивизионная станци), хүндэшэг бэетэйшүүлһээ Канаков (Дивизионная станци) гэгшэд илаа.

Мүрысөөнэй дүнгүүдэй ёһоор мандиа түрүүшын хоёр һуури Дивизионная станциинхид, гурбадахи һуури «Байкал» гэжэ дуранай обществынхид эзэлбэ.

Түрүү һууринуудые эзэлһэн мандануудта физкультура ба спортын хэрэгые эрхилхэ республиканска комитедэй дамжуулгын призүүд ба грамотанууд барюулагдаба.

Л. Бобыкин

Эдир математигуудай вечер

Хэжэнгын дунда һургуулиин клуб соо һурагшадай математическа вечер үнгэргэгдэбэ. Энэ вечер дээрэ, эдир математигуудай олимпиадада түрүү һууринуудые эзэлһэн һурагшад **У. Базарон**, **Д. Дондоков**, **В. Батомункуев**, **Лыкшитов** гэгшэдтэ шангууд үгтэбэ. Удаань математическа кружогые эрхилэгшэ багша **Г. А. Тармаев** «Юунэй түлөө математика шудалнабибди» гэһэн темээр хөөрэлдөө үнгэргэһэн байна.

Мүн 9-дэхи «А» классай һурагша Санжимитыпова «П. Л. Чебышевэй ажабайдал ба ажал-ябуулга» гэһэн темээр элидхэл хээ.

Вечерэй эсэстэ 7, 8, 9, 10-дахи классуудай һурагшадай урда сонирхолтой асуудалнууд табигдажа, тэдэнэй харюу үгэлгэн болоо.

Д. Базарон, М. Бал...
М. Гылы...

Колхозой электростанци баригдажа байна

Колхознигуудай байдалда электричество улам үргэнөөр хэрэглэгдэдэг боложо байна. Мүнөө республикын холын аймагуудай колхозууд электрификацилагдажа байна.

Закаменай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхоз энэ жэлдэ электростанци барихa гэжэ шиидэжэ, 75 мориной хүсэтэй локомобиль ба бусад хэрэгсэлнүүдые худалдан абаба.

Мүнөө колхозой барилгын бригада нүхэр Мудаевай хүтэлбэри доро электростанциин байра бариха, мүн электролини байгуулгада хэрэглэгдэхэ модо бэлэдхэжэ байна.

Колхозой барилгашад республикын ойн хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, даалгабаряа үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ шиидхэй.

Иигэжэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз аймаг соогоо баранһаа түрүүн өөрын электростанцитай болохо...

А. Ловцов

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПОВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря — 3-23. Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства 10-17, пропаганды и переводов 6-81, культуры и быта, промышленности—4-52, мест. информации и писем—11-05. Для междугородных переговоров — 13.

Н—00517. Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР.